

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

HANNA DZIOK

Kielirikasteisen varhaiskasvatuksen kehittäminen kasvan, liikun ja kehityn-oppimisen alueella

Liikunnallinen materiaalipaketti
kielirikasteiseen päiväkotiin

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA
2020

Dziok, Hanna	Opinnäytetyö, AMK	03.11.2020
	Sivumäärä 39	Julkaisukieli: suomi
Kielirikasteisen varhaiskasvatuksen kehittäminen kasvan, liikun ja kehitysoppimisen alueella- Liikunnallinen materiaalityöpaketti kielirikasteiseen päiväkotiiin		
Sosiaalityöalan koulutusohjelma		
<p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää kielirikasteisen päiväkotiiin toimintaan ja tavoitteisiin suunniteltu materiaalityöpaketti, jossa englannin kieleen tutustutaan ja kieltä opitaan toiminnallisesti liikuntaleikkien avulla. Opinnäytetyöni teoreettisina lähtökohtina olivat lasten liikuntasuosituksat ja kielellinen kehitys sekä liikunta ja toiminnallisuus kielellisen oppimisen tukena. Opinnäytetyön teoriaosuudessa tutkittiin liikunnan ja oppimisen välistä yhteyttä ja tätä kautta haluttiin löytää perusteluita liikunnan käyttämislle menetelmänä englanninkielisessä kielirikasteisessä varhaiskasvatuksessa sen tavoitteiden näkökulmasta.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana toimi Pilke Kielipolku-päiväkotii. Opinnäytetyön tavoitteena oli tukea tilaajayksikössä kielirikasteisen varhaiskasvatuksen monipuolista toteutumista, yhdistämällä sitä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kasvan, liikun ja kehitysoppimisen alueelle ja edistää lasten liikuntasuositusten toteutumista.</p> <p>Opinnäytetyön toiminnallisen osuutena toteutettiin tilaajayksikön varhaiskasvattajien käyttöön materiaalityöpaketti, joka koostettiin 24:stä liikuntaleikkikortista. Liikuntaleikkikortit jaettiin viiteen eri värikategoriaan niiden aihealueiden mukaisesti. Aihealueet olivat numerot, värit, kehonosat, liikkumistavat ja eläimet. Materiaalityöpakettiin sisältyivät myös kuvakortit liikuntaleikkeihin ohjeistuksen visuaaliseksi tueksi ja lyhyt seloste materiaalityöpaketin käytöstä ja teoreettisesta taustasta.</p> <p>Teoriaosuuden pohjalta voitiin todeta, että liikunta ja toiminnallisuus ovat hyvin soveltuvia menetelmiä kielirikasteisen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen niiden moninaisten hyötyjen vuoksi niin oppimisen, kuin lasten hyvinvoinnin tukemisen näkökulmasta. Materiaalityöpaketin hyödyntämisaste ja sovellettavuus pyrittiin maksimoimaan valmistamalla yksittäisiä leikkejä lasten kokemusalueelle, sitomalla ne varhaiskasvatuksessa yleisesti käsiteltäviin teemoihin ja englannin kielen peruskäsitteisiin.</p>		
Asiasanat: varhaiskasvatus, kielellinen kehitys, liikunta, toiminnalliset menetelmät, oppiminen		

Dziok, Hanna	Bachelor's thesis	03.11.2020
	Number of pages 39	Language of publication: finnish
Developing language enriched early childhood education in the learning area of I grow, move and develop - Physical activity-based material package for a language enriched daycare centre		
Bachelor of social services		
<p>The purpose of this action-based thesis was to develop a material package for an English language enriched day care centre. The material was developed based on the operation and goals of the language enriched day care centre. The material focuses on getting acquainted with English and learning the language through action-based play. This thesis deals with physical activity recommendations for children, physical activity, action-based language learning and the linguistic development in children. The goal of the theory part was to research the connection between exercise and learning in aim to find a reasoning on using exercise as a method that meets the goals of English language enriched early childhood education</p> <p>The client of this thesis was Pilke Kielipolku daycare centre. The aim of this thesis was to support the versatile realization of language enriched early childhood education in the daycare centre by combining it to the National core curriculum for early childhood education and care's decree on physical exercise set by the Ministry of Culture and Education in Finland. The aim was also to promote the realization of the existing physical activity recommendations for children.</p> <p>The action-based part of the thesis comprised of a material package for use for the early childhood educators of the client daycare centre. The material package was composed of 24 exercise play cards. The cards were divided into five colour categories according to their themes. The themes were numbers, colours, body parts, methods of movement and animals. The package also includes picture cards for visual aid and a brief on the theoretical background and use of material.</p> <p>Based on the theory part of the thesis it can be stated that physical activity and action-based teaching are well suited methods for the execution of early childhood education for its many benefits in learning as well as supporting the general welfare of children. Adaptability and applicability of the material package were intended to be maximised by preparing individual play sessions inside the children's sphere of experience, binding the play to themes common in early childhood education and the basic vocabulary of English.</p>		
Key words: early childhood education, language development, physical exercise, action-based methods, learning		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 VARHAISKASVATUS.....	8
2.1 Kielirikasteinen varhaiskasvatus	8
2.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.....	9
2.2.1 Oppimisen alueet	10
2.2.2 Kielten rikas maailma	10
2.2.3 Kasvan, liikun ja kehityn	11
2.3 Osallisuus	12
2.4 Lapsi ja oppiminen	13
2.4.1 Toiminnallinen oppiminen.....	15
2.4.2 Leikki ja oppiminen	16
2.5 Lapsen kielenkehitys	17
3 LIIKUNTA.....	20
3.1 Liikuntakasvatus.....	20
3.2 Liikunnan kognitiivinen osa-alue.....	22
3.3 Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset	23
3.4 Liikunta ja oppiminen	26
3.5 Liikunta kielen oppimisen tukena	28
3.6 Motivaatio	29
4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSOSA	31
4.1 Menetelmät.....	31
4.2 Opinnäytetyön yhteistyötaho.....	32
4.3 Opinnäytetyön aikataulu ja eteneminen	33
5 TULOKSET	34
6 POHDINTA	36

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Yksityiset päiväkodit ovat nousseet kunnallisten päiväkotien rinnalle varhaiskasvatuksen palveluntuottajina ja ne erottautuvat kunnallisista päiväkodeista tarjoamalla usein erityispainotteisuuksia, joita ovat esimerkiksi liikunta, luonto, tiede, taide tai vieras kieli. Nyky-yhteiskunnassa kielitaito on noussut globalisaation myötä tärkeäksi taidoksi ja tämä on tiedostettu myös valtioneuvostossa. Valtioneuvosto asetti 20.09.2018 perusopetuksen 1.- ja 2. luokkaa koskevan määräyksen, jonka mukaan ensimmäisen vieraan kielen opiskelu on tullut aloittaa viimeistään kevästä 2020 alkaen jo ensimmäisellä vuosiluokalla (Opetushallituksen www.sivut 2020). Globalisaatio, jolla tarkoitan maapallon eri alueiden yhä tiiviimpää keskinäistä vuorovaikutusta, on kaikkia yhä enenevässä määrin koskettava asia, joka ei ole kytköksissä pelkkiin omiin valintoihin esimerkiksi matkailun näkökulmasta. Varhaiskasvatus- ja koulumaailmassa maahanmuutto on ollut 1990-luvun alusta alkaen Suomessakin ajankohtainen asia ja ryhmän jäsenet voivat olla monikielisistä taustoista ja kulttuureista lähtöisin.

Jos varhaiskasvatuksessa saavutetaan lapsen positiivinen suhtautuminen muihinkin kieliin kuin hänen äidinkieleensä, saattaa tämä luoda hyvän pohjan toimintavalmiuksiin monikielisessä ympäristössä. Onnistunut kielirikasteinen varhaiskasvatus edistää lapsen kielitietoisuutta ja kykyä tunnistaa millaista kieltä kenenkin kanssa voi ja kannattaa puhua. Tämä tarkoittaa käytetyn kielen mukauttamista tilannekohtaisesti. (Huotilainen, Linnavalli, 2020, 367.) Näiden seikkojen vuoksi kielirikasteisuutta voidaan pitää ajankohtaisena ilmiönä.

Olen opintojeni aikana työskennellyt sijaisena ja toiminut myös varhaiskasvatuksen opettajan työtehtävässä opinnäytetyöni tilaajatahossa, Pilke Kielipolussa. Olen itse ollut aina kiinnostunut kielten oppimisesta ja opiskellut useita eri kieliä. Tämä on yksi syy, miksi olen kokenut kielirikasteisen varhaiskasvatuksen mielenkiintoiseksi ja halusin sisällyttää sen osaksi opinnäytetyötäni. Kielirikasteisuus näyttäytyy yhteistyöpäiväkodissani esimerkiksi laulujen ja lorujen, sekä pienten ohjaavien kehotusten ja käsitteiden kautta (esimerkiksi siivousaika), mutta halusin opinnäytetyössäni selvittää, voisiko kielirikasteisuuden yhdistää liikuntaan, jossa se ei ole juurikaan ollut esillä ja tukea kielen oppimista toiminnallisuuden ja liikunnan avulla ja samalla tukea lasten

fyysistä aktiivisuutta sekä edesauttaa lasten liikuntasuosituksen toteutumista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

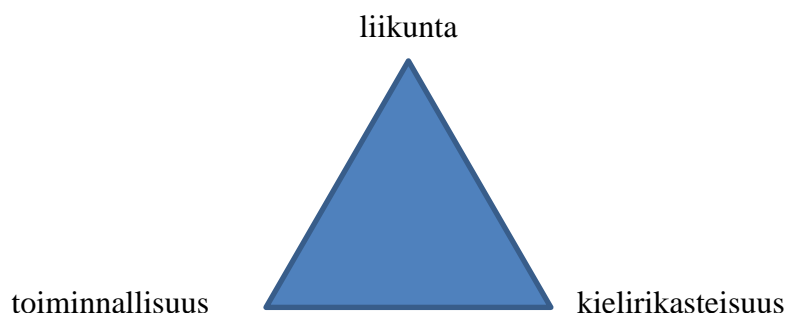
Opinnäytetyöni tavoitteena on kehittää kielirikasteista varhaiskasvatusta, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kasvan, liikun ja kehityksen oppimisen alueella liikkumisen tavoitteiden osalta yhdistämällä liikuntaa kielirikasteiseen toimintaan ja näin tuen lasten englannin kielen oppimista toiminnallisilla keinoin. Teoriaosuuden tarkoituksena on selvittää, mikä rooli toiminnallisuudella ja liikunnalla on lapsen kielen oppimisen tukena ja löytää perusteluja liikunnan käyttöön toiminnallisena menetelmänä kielirikasteisen varhaiskasvatuksen tavoitteiden näkökulmasta. Opinnäytetyö palvelee yhteiskunnan laajempaa etua myös kansanterveydellisestä näkökulmasta lisäämällä tietoisuutta fyysisen aktiivisuuden suosituksista varhaiskasvatusikäisillä lapsilla sekä liikunnan hyödyistä oppimisen tukena ja siten edistää fyysisen aktiivisuuden lisäämistä varhaiskasvatuksessa. Liikunnalliseen elämäntapaan kasvaminen lapsesta asti voi edesauttaa liikunnallisen elämäntavan säilymistä myös aikuisuudessa (Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:n www.sivut 2020). Liikunnan hyödyistä oppimistuloksiin on olemassa lupaavaa näyttöä monesta eri tutkimuksesta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 15). Voitaneen siis todeta sen olevan toivottava lisä opetusmenetelmiin myös koulumaailmassa. Liikunta ja toiminnallisuus ovat lapsille yleensä mielekkäitä ja luonnollisia tapoja oppia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 9.) Näin ollen toiminnallista oppimista voitaneen pitää tehokkaana menetelmänä niin varhaiskasvatuksessa kuin koulussa.

Tiedetään, että liikunnalla ja oppimisella on yhteys. Liikunnalla on monenlaisia fyysisiä ja psyykkisiä vaikutuksia, joten aihe vaatii laajuudessaan vielä monenlaista lisätutkimusta. (Jaakkola, Kantomaa, Laine ym, 2012, 5-6.) Opinnäytetyöni kokoa tutkimustietoa rajaamistani osa-alueista, jotka olen valinnut kielirikasteisen varhaiskasvatuksen näkökulmasta.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuus käsittää 3-6-vuotiaiden lasten liikkumiseen ja oppimiseen syventävää tutkimustietoa, jonka perusteella on laadittu toiminnallisen osuuden materiaali. Työni ulkopuolelle rajaan alle 3-vuotiaat ja esikouluikäiset, sillä materiaalipaketin kohderyhmä on 3-6-vuotiaat lapset. 6-vuotiaat on laskettu kohderyhmään mukaan, sillä osa ryhmän lapsista täyttää 6 vuotta ennen esikoulun aloitusta.

Kielen kehitystä en tarkastele 3-6- vuotiaiden kielen kehityksen näkökulmasta, vaan siihen liittyvän teoriaosuuden rajaan kielen kehityksen alkuvaiheille, koska voidaan olettaa, että kielirikasteiseen varhaiskasvatukseen osallistuvista lapsista harvalla on englannin kieli äidinkielenään ja siten englannin kielen taito on äidinkielen tasolla vain harvalla. Työssäni pääpaino on liikunnassa ja toiminnallisen oppimisen merkityksessä kielen oppimisen tukena lapsilla. Olen rajannut opinnäytetyöni painotuksen näin, koska tilaajataholleni on vuonna 2019 tehnyt Sandra Cannavo (Satakunnan ammatti- korkeakoulu) opinnäytetyönään materiaalipaketin kielirikasteiseen varhaiskasvatukseen, jonka teoreettinen pääpainopiste oli lapsen kielen kehityksessä ja kielitietoisuudessa. Tämän vuoksi olen samankaltaisessa aiheessa ottanut eri lähestymistavan ja näkökulman.

Opinnäytetyöni voidaan nähdä pääasiassa kolmesta erillisestä osasta koostuvana kokonaisuutena, jonka toiminnallisena osuutena on opinnäytetyön aiheet yhdistävä materiaalipaketti. Kolmena pääasiallisena aiheena puhun opinnäytetyössäni liikunnasta, kielirikasteisesta varhaiskasvatuksesta ja toiminnallisuudesta. Opinnäytetyössäni kielirikasteisuutta toteutetaan toiminnan ja liikunnan avulla ja liikuntaa toisaalta voidaan pitää myös toiminnallisena menetelmänä, vaikka ne itsenäisinä osa-alueina ovatkin erillään tarkasteltavia. Opinnäytetyössäni nämä aiheet voidaan nähdä eräänlaisena kolmiona, jossa joka kulma muodostaa oman selkeän ulottuvuutensa, mutta yhdessä kolme kulmaa muodostavat kokonaisuuden.

2 VARHAISKASVATUS

”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka” (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 2§).

Varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa päiväkodin lisäksi myös avoimen päiväkodin ja perhepäivähoidon muodossa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 14). Opinnäytetyössäni keskityn päiväkodissa toteutettavaan varhaiskasvatukseen, mutta se ei poissulje materiaalipaketin käytön hyödyntämistä myös muissa varhaiskasvatuksen muodoissa.

Varhaiskasvatuksella on yhteiskunnassa monenlaisia tehtäviä. Se on kasvatusyhteistyötä, jota toteutetaan yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin ja opiskelun, mutta sillä on tärkeä tehtävä myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäjänä ja se toimii ennaltaehkäisevästi syrjäytymisen vastaisessa työssä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018,14.)

2.1 Kielirikasteinen varhaiskasvatus

Kielirikasteisesta varhaiskasvatuksesta puhutaan silloin, kun alle 25 % toiminnasta järjestetään muulla, kuin varhaiskasvatuslaissa määritetyllä kielellä. Kielirikasteisen toiminnan tulee olla säännöllistä ja suunniteltua. Lasten varhaisen kielenoppimisen herkkyyuskautta pyritään hyödyntämään kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa tarjoamalla esimerkiksi leikin ja toiminnallisuuden kautta kielen omaksumismahdollisuuksia. Kielirikasteisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on kielen oppimisen tukemisen lisäksi motivoida lapsia ja luoda mielenkiintoa ja myönteistä asennetta eri kieliin sekä monipuolistaa heidän kielivalintojaan. Osalla lapsista syynä kielirikasteiseen varhaiskasvatukseen osallistumiselle on tavoite saavuttaa edellytykset jatkaa esimerkiksi kaksikieliseen tai kielirikasteiseen esi- tai perusopetukseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018,51-52.)

Kielen oppimista kielirikasteisessa varhaiskasvatuksessa tukee toiminnan rakentaminen toistuvien ja ennakoitavien rutiinien ympärille, uuden tiedon rakentaminen omakсутun tiedon päälle sekä toiminnan sanoittaminen. Uuden kielen ymmärtämistä voidaan tukea visuaalisesti kuvien avulla, ilmeillä ja eleillä, selkeän puheen ja ydinsanojen painottamisen sekä toiston avulla. (Mård-Miettinen, Palojärvi & Palviainen, 2016,14.)

Kielirikasteista varhaiskasvatusta toteutetaan varhaiskasvatuksen toimintaa säätelevien pedagogisten periaatteiden puitteissa, eikä sen toteuttaminen muuta varhaiskasvatukselle asetettuja muita tavoitteita. Varhaiskasvatussuunnitelmat määrittävät päiväkodin toimintaa ja toiminnan suunnittelun perustana on myös kielirikasteisessa varhaiskasvatuksessa sekä lapsituntemus että lasten osallisuus ja tarpeet. (Mård-Miettinen ym. 2016, 26&37.) Toimintaa suunniteltaessa huomioidaan ensin toiminnan rakenne, tavoitteet sekä toteutustapa ja tämän jälkeen pohditaan, kuinka toimintaan tuodaan toista kieltä. Toinen kieli voi olla toiminnassa mukana esimerkiksi alkuleikin tai laulun muodossa tai kieltä voidaan sisällyttää toimintaan. (Mård-Miettinen ym. 2016, 38.)

2.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatukseen perustuva ja Opetushallituksen antama valtakunnallinen, oikeudellisesti velvoittava määräys, joka on otettu käyttöön elokuussa 2019 ja jonka mukaan veloitetaan toteuttamaan varhaiskasvatusta ja laatimaan sekä lasten-, että paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatukseen sisältyy lapsen oikeuden varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteet. Esiopetusta säätelee perusopetuslaki ja se on myös osa varhaiskasvatusta, mutta sitä ohjaa Opetushallituksen määräyksenä annettu Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 1-8.)

2.2.1 Oppimisen alueet

Oppimisen alueet kuvaavat pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä varhaiskasvatuksessa sekä ohjaavat kasvattajia monipuoliseen ja eheytettyyn toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen lapsia osallistaen. Varhaiskasvatuksen toiminnan tulee sisältää monipuolisesti osia eri oppimisen alueilta, eikä niitä ole tarkoitus toteuttaa erillisinä osina, vaan niitä yhdistellään tarkoituksenmukaisesti lasten vahvuuksien, tarpeiden ja mielenkiinnonkohteiden mukaan, jotka ovatkin toiminnan keskeisimmät lähtökohdat. Oppimisen alueet jaetaan esiopetussuunnitelman perusteiden mukaisesti viideksi kokonaisuudeksi, joita ovat;

- Kielten rikas maailma
- Ilmaisun monet muodot
- Minä ja meidän yhteisömme
- Tutkin ja toimin ympäristössäni
- Kasvan, liikun ja kehityn (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018,40.)

Valitut aihepiirit, lasten oppiminen ja eri tilanteet määrittelevät tapaa, jolla oppimisen alueiden tavoitteita käsitellään. Kasvattajien tehtävänä onkin suunnitella ja toteuttaa tarkoituksenmukaista, lasten kehitystä ja oppimista tukevaa ja edistävää pedagogista toimintaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 40.)

Opinnäytetyössäni käsittelen Kielten rikas maailma- ja Kasvan, liikun ja kehityn oppimisen alueita, sillä ne ovat kokonaisuudet, jotka nivoutuvat pääasiallisesti yhteen tutkielmassani ja opinnäytetyöni toiminnallisessa osuudessa.

2.2.2 Kielten rikas maailma

Kieli on lapselle oppimisen kohde ja väline, jolla lapsi ilmaisee itseään ja toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Kielen avulla lapsi pystyy ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti ja hankkimaan tietoa. Kielen kehittyessä lapsen mahdollisuus vaikuttaa kasvaa lisäten samalla osallisuuden tunnetta sekä omaa aktiivista toimijuutta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 40-41.)

Varhaiskasvatuksen tehtävä on vahvistaa lapsen kielellisten taitojen ja valmiuksien kehittymistä ja samalla tukea kielellisten identiteettien kehittymistä monipuolisen kieliympäristön avulla ja tekemällä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta varhaiskasvatuksessa näkyväksi yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen tulee ottaa huomioon lapsen erilaiset kieliympäristöt ja kotien tavat käyttää kieltä, sillä vuorovaikutustavat voivat olla hyvin erilaisia eri perheiden välillä ja kodeissa voidaan puhua useita kieliä. Lapset voivat omaksua yhtäaikaaisesti useita eri kieliä, joiden käyttäminen voi olla tilannesidonnaista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 40-41.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet-määräyksen mukaan lasten uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin tulee vahvistaa varhaiskasvatuksessa ja heidän kielenkäyttö- sekä vuorovaikutustaidoistaan annetaan positiivista ja kannustavaa sekä johdonmukaista palautetta tiedostaen kuitenkin lasten henkilökohtaiset erot kielen kehityksessä sen eri osa-alueilla. Varhaiskasvattajien tehtävä on tietoisesti tukea lasten kielellisen muistin kehittymistä esimerkiksi lorujen, kielellä leikkelyn ja laulu-leikkien käytön avulla sekä nimeämällä lapselle asioita ja käyttämällä kuvaavaa kieltä. Kielellinen muisti on kytköksissä monipuoliseen kielelliseen ilmaisuun ja sanavaraston laajenemiseen. Uusia käsitteitä opetellaan asiayhteyksissä ja monilukutaitoa tuetaan käyttämällä puheen rinnalla visuaalista, auditiivista ja audiovisuaalista viestintää. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 40-42.)

2.2.3 Kasvan, liikun ja kehityn

Liikkumisen lisäksi Kasvan, liikun ja kehityn -oppimisen alue käsittää tavoitteita ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyen. Varhaiskasvatus ja lapsen huoltajat luovat yhteistyössä pohjaa terveelliselle, hyvinvointia ja fyysistä aktiivisuutta tukevalle, edistävälle ja arvostavalle elämäntavalle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 47.)

Liikuntakasvatuksen varhaiskasvatuksessa on oltava säännöllistä ja lapsien kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin pohjautuvaa, monipuolista ja tavoitteellista. Tavoitteena on innostaa lapsia monipuoliseen liikkumiseen ja antaa kokemuksia, jotka tuottavat liikunnan iloa. Liikuntakasvatuksen tulee sisältää niin ohjattua, kuin päivittäistä

omaehtoista liikuntaa sekä sisällä että ulkona, jossa lapsia kannustetaan liikunnallisiin leikkeihin kaikkina vuodenaikoina. Fyysisen aktiivisuuden, jolla tarkoitetaan kuormittavuudeltaan monipuolista ohjattua ja vapaata liikkumista, tulisikin olla luontainen osa lapsen päivää, koska sillä on tärkeä rooli lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, oppimisen ja kehittymisen kannalta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 47-48.)

Varhaiskasvatukseen tulee antaa kokemuksia lapsille niin yksin, parin kanssa, kuin ryhmässä liikkumisesta, sillä etenkin ryhmässä liikkuminen on suuressa osassa lapsen sosiaalisten taitojen kehittämisessä. Säännöllinen, ohjattu liikunta tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja musiikki- tai satuliikunta sekä liikuntaleikit niin sisällä, kuin ulkona ovat hyviä ohjatun liikunnan muotoja varhaiskasvatuksessa. Kasvattajien tulisikin suunnitella varhaiskasvatuksen toiminta ja oppimisympäristö niin, että lasten liikkumista tuetaan monipuolisesti ja liikkuminen olisi kestoaltaan, intensiteetiltään ja nopeudeltaan vaihtelevaa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 48.)

2.3 Osallisuus

Osallisuus on tärkeä osa varhaiskasvatussuunnitelmaa ja sen tulisikin näkyä kaikessa toiminnassa. Tämä tarkoittaa sitä, että päiväkodin toimintakulttuuri rakennetaan niin, että lapset ja heidän perheensä tulevat kuulluksi ja heidän mielipiteitään arvostetaan, kun toimintaa suunnitellaan, toteutetaan, kehitetään ja arvioidaan. Lasten osallisuuden tunne vahvistuu, kun he kokevat tulevansa kuulluksi ja nähdyksi kasvattajien sensitiivisen kohtaamisen kautta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, 30.)

Sensitiivisyydellä tarkoitetaan kasvattajan herkkyyttä tunnistaa lapsen tunteita ja tarpeita sekä vastata niihin. Tämä tarkoittaa myös sitä, että lapsen mielipiteet ja näkemykset tulevat kuulluksi, vaikka hänellä ei olisi vielä keinoja niiden sanalliseen ilmaistamiseen.

Osallisuuden tunteen kautta lapsen osallistumisen halu yhteiseen toimintaan kasvaa. Yhteisöllisyyttä varhaiskasvatuksessa korostaa myös Varhaiskasvatussuunnitelmien perusteissa toiminnan ytimenä korostettu oppiva yhteisö- ajatus, jolla tarkoitetaan kas-

vattajien ja lasten yhdessä oppimista osana yhteisöä. Tähän ajatukseen liittyy olennaisesti lasten osallisuus. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsia kuullaan kaikissa eri toiminnan vaiheissa ja toiminta kootaan lapsia kiinnostavien teemojen ympärille, jolloin lapset saavat vaikuttaa omaan oppimisprosessiinsa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita vastuun siirtämistä toiminnan suunnittelusta lapsille, vaan vastuu toiminnan pedagogisesta suunnittelusta on kuitenkin edelleen varhaiskasvatuksen opettajalla, jotta toiminta vastaa lasten tarpeita ja kaikki tärkeät sisällölliset aiheet tulevat käsitellyiksi. Suunnittelussa huomioidaan kuitenkin lasten aloitteet ja mielenkiinnon kohteet ryhmän tasolla, mutta niin, että myös lasten yksilölliset tarpeet, tavoitteet ja kiinnostuksen kohteet tulevat huomioiduiksi. (Ahonen, 2017, 59, 62-65.)

2.4 Lapsi ja oppiminen

Lapsi on luontainen oppija ja oppimista korostetaan yhteiskunnassamme. Jo varhaiskasvatusikäisiä lapsia opetetaan tietoisesti. Varhaiskasvatusikäisiä opettaessa tulee ottaa huomioon heidän tyypillisimmät oppimisstrategiansa ja niiden tulisikin olla lähtökohtana opetustyylin valinnassa ja suhteutettuna lasten kykyihin. Liikkuminen ja leikki ovat lapsen pääasiallisia toimintatapoja ja näin ollen myös tehokkaimpia oppimistapoja. Yksinomaan auditiivinen, eli sanallinen opetustapa ei tue kaikkien lasten oppimista ja osa kasvattajan viestistä saattaa jäädä ymmärtämättä tai kuulematta. (Kokljuschkin, 1997, 13.)

Oppimistyyleistä puhuttaessa korostuvat eri aistit kunkin oppijan mukaan.

Auditiivisesti oppiva lapsi oppii parhaiten kuulemalla, visuaalinen oppija näkemällä ja kinesteettinen oppija liikkeen ja kehollisen kokemuksen kautta. Nykytutkimuksissa suhtaudutaan kuitenkin kriittisesti lapsen oppimistyylin karkeaan jaotteluun yhden aistin varaisesti, sillä useimmat lapset hyötyvät monikanavaisesta opetustyylistä, jossa yhdistyvät kaikki nämä edellä mainitut kolme pääoppimiskanavaa. (Tiainen & Välimäki, 2015, 15.)

Oppiminen on keskushermostoa muuttava ja siten verrattain pysyvä prosessi. Kerran opitut asiat voidaan palauttaa pitkänkin tauon jälkeen suhteellisen helposti kerran muodostuneiden hermoyhteyksien häviämättömyyden ja nopean uudelleenaktivoinnin

vuoksi. (Jaakkola, 2010, 17-18.) Oppiminen määritelläänkin juuri aiempiin tietoihin ja kokemuksiin perustuvaksi, aktiiviseksi prosessiksi, jolla on tavoitteet, joita kohti toiminta etenee. Kuitenkin itse oppimisprosessissa oppisisältö ei ole lapsen kannalta kaikkein merkityksellisintä, vaan tavat, joilla opitaan. Oppimisen ei tulisikaan olla tietoista oppimiseen tähtäävää toimintaa, vaan lapselle mielekästä ja motivoivaa toimintaa, jonka siivellä hän oppii uusia asioita. (Tiainen & Välimäki, 2015, 13.)

Lapset oppivat luontaisesti koko valvellaoloaikansa ympäristöään havainnoimalla ja tekemällä, ilman varsinaista opetusta, mutta mahdollisimman laadukkaan opetuksen mahdollistamiseksi on tärkeää, että varhaiskasvattaja on tietoinen lapsen oppimisen vaiheista (Kokljuschkin, 1997, 15-16). Motorinen kehitys on yhteydessä kognitiiviseen kehitykseen lapsuudessa (Jaakkola & Syväoja, 2017, 235). Siksi tarkastelen motorisen kehityksen vaiheita tärkeinä tekijöinä lapsen kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja oppimisessa.

Ensimmäisessä, kognitiivisessa vaiheessa lapsen on omaksuttava häkellyttävä määrä tietoa koko huomion ollessa kiinnittyneenä toiminnan tavoitteiden vaatimuksiin. Lapsella on korkea kognitiivinen kuormitus ja toiminnan toteuttaminen on vielä vaivalloista ja virheellistä. (Rudd, O'Callaghan, Williams, 2019, 3.) Hänen tulisi ymmärtää ohjeet ja mitä häneltä odotetaan. Lapsi tarvitsee aikaa ajatella ja varhaiskasvattajan tulee varmistaa, että lapsi ymmärtää käsitteet, joita ohjeistuksessa käytetään. Lapsi on valmis toimimaan, kun hän prosessoi ohjeet ja niitä vastaavat toimintamallit. (Kokljuschkin, 1997, 15.)

Assosiatiivinen vaihe seuraa kognitiivista vaihetta. Tässä vaiheessa lapsi jo ymmärtää toiminnan tavoitteet ja kuroo umpeen tavoitteen ja käytännön suorituksen eroa toistojen avulla. (Rudd, O'Callaghan, Williams, 2019, 3.) Tässä vaiheessa siis harjoitellaan toimintaa, toistojen ollessa yhä sujuvampia. Hän yhdistää aiemmin opittua uuteen asiaan ja tämän vuoksi toiminta tulisi suunnitella niin, että uusia asioita liitetään aina opitun päälle. Lapsi hyödyntää siis vanhaa tietoa ja taitoa uuden asian oppimisessa. (Kokljuschkin, 1997, 15.)

Viimeistä vaihetta kutsutaan autonomiseksi vaiheeksi. Tarkkojen ja koordinoitujen toimintojen suorittaminen vaatii minimaalisen määrän tietoisia prosesseja. (Rudd,

O’Callaghan, Williams, 2019, 3.) Jotta lapsi pääsee tähän vaiheeseen, vaaditaan tuhansia toistoja. Opittuun taitoon uuden yhdistäminen on jo sujuvaa, eikä hänen tarvitse tietoisesti ajatella toiminnan vaiheita. (Kokljuschkin, 1997, 16.)

2.4.1 Toiminnallinen oppiminen

Toiminnallisella oppimisella tarkoitan opinnäytetyössäni ohjattua toimintaa, jossa lapsi oppii englannin kieltä konkreettisesti tekemällä ja kehoaan käyttämällä ja on aktiivinen toimija. Käsittelen toiminnallista ja liikunnan avulla oppimista kuitenkin erillään, sillä toiminnallinen oppiminen nähdään yleensä opetusmenetelmänä, jonka määritelmään ei sisälly liikunnan avulla oppiminen. (Pulli, 2001, 18.) Esittäisin kuitenkin avoimen kysymyksen: minkä vuoksi liikuntaa ei voitaisi sisällyttää toiminnallisen oppimisen määritelmään? Leikistä, toiminnallisesta oppimisesta ja liikunnasta puhutaan usein samassa asiayhteydessä varhaiskasvatusikäisillä lapsilla, kun aiheena on lapselle luontaisin tapa oppia. Leikkiä, toiminnallista oppimista ja liikuntaa voidaan käsitellä toisistaan erillisinä, mutta ei voida poissulkea niiden muodostamaa symbioosia.

Toiminnallisuus liitetään yhä useammin oppimiseen ja opettamiseen. Toiminnallisella oppimisella tarkoitetaan toiminnan avulla oppimista, jossa opetus ei tapahdu vain puheen kautta vaan osallistavaan työskentelyyn integroidaan kognitiivisia prosesseja ja lapsi on aktiivinen toimija. (Pulli, 2001, 17.) Toiminnallisen oppimisen käsitteeseen lukeutuu esimerkiksi pelien, draamallisuuden ja välineiden sekä esineiden avulla oppiminen tavalla, jolla lapsen on mahdollista liikkua tilassa (Pulli, 2017, 109). Liikkuminen ja leikkiminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa on lapselle luonnollinen tapa toimia ja oppia. Pitkä paikallaanolo ja istuminen eivät ole lapsille ominaisia tapoja oppia, vaan lapsi oppii toiminnallisesti, eli käytännössä itse tekemällä kokeilemalla, tutkimalla, yrittämällä ja erehtymällä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 9.) Liikuntaleikeissä on usein keholliseen liikkeeseen yhdistetty toiminnallisen oppimisen määritelmään sopivia elementtejä, kuten draamallisuutta ja musiikkia.

Kun suunnitellaan toimintaa, tulisi sen tarkoituksenmukaisuutta pohtia pedagogisten tavoitteiden näkökulmasta. Ohjattujen pedagogisten toimintatuokioiden tulee olla pe-

rustellusti ja tarkoituksenmukaisesti suunniteltuja, mutta niiden toteutuksessa tulee tarvittaessa joustaa esimerkiksi lasten vuorovaikutuksellisten viestien ja vireystason mukaan. Kasvattajalta vaaditaan sensitiivisyyttä ja hetkessä elämistä. Lähes aina toimintaa voidaan muokata lapsille mielekkäämmäksi lisäämällä leikkisyyttä ja fyysisistä aktiivisuutta. Aktivoimalla lapsia fyysisellä toiminnalla, he todennäköisemmin sitoutuvat siihen. Toiminnallisuus on lapsille mielekäs oppimisen keino ja konkreettinen toiminta havainnollistaa lapsille usein parhaiten uusia asioita. (Ahonen, 2017, 134-138.) Lapsi oppii kokeilemalla ja oivaltaen yrityksen ja erehdyksen kautta. Kokeilun kautta lapsi löytää mielekkäitä, sen hetkisiä kehitysvaiheita vastaavia toimintatapoja ja toiminnallisia ratkaisuja. Sopivan haasteelliset tehtävät laaditaan lähikehityksen vyöhykettä hyödyntäen. Toiminnallisuuden tulee lapsilähtöisyyden lisäksi olla varhaiskasvatuksessa lähtökohtana opetusmenetelmien valinnalle. (Pönkkö & Sääkslahti, 2017, 495.) Lähikehityksen vyöhykkeen hyödyntämisellä tarkoitetaan tehtävien asettamista tasolle, jolla lapsi pystyy suoriutumaan vertaisoppijan kanssa tai aikuisen tuella. Lähikehityksen vyöhyke asettuu lapsen itsenäisen osaamisen ja tuetun osaamisen väliselle alueelle. (Tieteen termipankin www.sivut 2020.)

Toiminnallisten menetelmien tehokkuus oppimisen näkökulmasta perustuu monikanavaisen toimintaan, joka osaltaan edesauttaa muistamista ja asioiden mieleen palauttamista. Monikanavaisuudella tarkoitetaan toimintaa, jossa yhdistyy useampien aistien, kuten näkö-, kuulo- ja tuntoaistin käyttö. Pienille lapsille on tyypillistä ajatella toimintansa välityksellä ja tämä jatkuu vielä alkuopetusiässäkin. (Sääkslahti & Lauritsalo, 2017, 510.)

2.4.2 Leikki ja oppiminen

Liikunta on varhaiskasvatusikäisille usein leikkiä, joka on luonteeltaan fyysisesti aktiivista (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22,18). “Leikin tunnusmerkkejä ovat sen vapaaehtoisuus, ennakoimattomuus, säännönmukaisuus ja kuvitteellisuus” (Tiainen & Välimäki, 2015, 13). Leikkiä pidetään yleensä itsestään selvänä osana lapsen toimintaa eikä sen merkitystä lasten emotionaaliselle, sosiaaliselle ja kognitiiviselle hyvinvoinnille, kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle aina osata tunnustaa. Varhaiskasvatuksessa ei kuitenkaan voida hyödyntää ja ymmärtää leikin todellista potentiaalia, jos

sitä pidetään itsestäänselvyytenä. Leikin tulisi olla yksi tärkeimmistä toimintatavoista myös ohjatussa toiminnassa, sillä leikki on keskeinen asia oppimisessa varhaiskasvatuskäisillä lapsilla. Lapset itse eivät miellä leikkiä oppimisen välineeksi, mutta leikiessään lapsi oppii erilaisia taitoja. Leikin avulla lapsi tutustuu eri ilmiöihin ja esimerkiksi omaan kulttuuriin ja kieleen. (Ahonen 2017, 90-91.) Myös vuorovaikutusta ympäristön ja toisten lasten kanssa, kuten ryhmätaitoja, lapsi harjoittaa juuri leikin kautta. Tämän vuoksi leikki on merkityksellinen asia lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 18.) Leikki ei siis ole pelkästään lapsen vapaa-ajan toimintaa, vaan oppimisen väline, jota tulisi tarkastella pedagogisesti varhaiskasvatuksen suunnittelu-, toteutus-, ja arviointityössä.

2.5 Lapsen kielenkehitys

Kieli toimii lapsella niin oppimisen kohteena, kuin sen välineenä. Kieli on yksi vuorovaikutuksen perusta ja vuorovaikutus toisaalta edellytys kielen oppimiselle. (Tiainen & Välimäki, 2015, 11.) Kielenkehitys vaatii siis aina vuorovaikutusta toisten kanssa, eikä kieltä voi omaksua pelkästään kuuntelemalla tai katselemalla esimerkiksi televisio-ohjelmia tai tablettia (Haapala&Välimaa, 2020,49).

Lapsi oppii ensin ymmärtämään puhetta ja sanoja ja vasta tämän jälkeen tuottamaan itse puhetta. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsen kielen ymmärrys on edellä suhteessa hänen kielentuottamistaitoihinsa. (Koskela, 2001, 9.) Toisen kielen oppimisen prosessi varhaislapsuudessa on hyvin samankaltainen, kuin äidinkielen oppimisen prosessi eli lapsi oppii toista kieltä samalla tavalla, kuin hän oppii äidinkieltään (Halme, 2011, 90). Myös Koskela (2001,9-10) toteaa samoin viitaten psykologian tohtori James. J. Asher'in kehittämään toiminnalliseen kielenoppimismenetelmään, jota kutsutaan nimellä TPR (Total Physical Response). Tästä voidaan tulla johtopäätökseen, että kielirikasteisen varhaiskasvatuksen tavoitteiden näkökulmasta lapsen vieraan kielen puheen tuottamisen kanssa ei tarvitse kiirehtiä sillä se ei ole suoraan verrannollinen kielen osaamisen kanssa. Lapsi ymmärtää ja harjoittelee kieltä ensin mielessään ennen kuin hän on valmis itse käyttämään sitä.

Sanojen mukaan kulkevien sävelkulkujen ja äänen painotuksen vuoksi riimit ja lorut ovat hyödyllisiä välineitä puhutun kielen sanojen ja rakenteiden jäsentämiseen. Esimerkiksi loru ”AA-AA-AASI, AASILLA ON VAASI”-loru sisältää riimin ja selkeän kaksisäkeisen rytmin sekä pitkien vokaalien toistoa. Tällä seikalla on myös hyödyllinen vaikutus sanojen säilömuistiin siirtämisessä. Kielellä leikitellen lapsi houkutellaan kuuntelemaan ja kuuntelutaidot ovat olennaisia lapsen kielellisessä kehityksessä. Kielen kehitys ja kuuntelutaidot toimivat siis kaksisuuntaisesti, toisiaan tukien. (Haapala & Välimaa, 2020, 47, 51-52.) Uuden lorun, laulun tai leikin opetteleminen vieraalla kielellä on päiväkotiympäristössä myös yhteisöllinen kieliympäristön muutos, joka muokkaa lasten sanastoa sekä tekee tutuksi uusia äänne- ja kielioppijärjestelmiä. Leikkiä toistettaessa siinä käytettyjen sanojen merkitys tarkentuu lapselle. (Haapala, Niemitalo-Haapola & Ukkola, 2020, 13.)

Tuttuihin loruleikkeihin liittyy usein myös ennakkoinnista johtuvaa emotionaalista latausta ja jännitystä, joka vastaa puhetapahtumaan liittyvää toisen aikeiden ennustamista ja vuorottelua. Myös laululeikit ovat hyödyllisiä kielenkehityksen tukemisessa, sillä ne ovat yleensä rikkaita sanastoltaan. Laulamisen avulla lapsi kykenee muodostamaan usein pidempiä lauseita, kuin sen hetkisen puheen kehityksen tasolla pystyy muodostamaan. (Viljamaa & Yliherva, 2020, 218-219.)

Kontrolloitujen seurantatutkimusten perusteella on voitu todeta musiikkitoiminnan vaikuttavan kielellisiin taitoihin, sillä musiikilla ja puhutulla kielellä on yhteisiä piirteitä ja ominaisuuksia. Myös näiden taustalla vaikuttavat yhteiset mekanismit ovat samankaltaisia. Musiikkitoiminnoissa korostuu vuorovaikutus, joka on yksi olennainen osa puhekielen kehitystä. (Kostilainen, Partanen, Torppa & Virtala, 2020, 249, 255.) Uusia sanoja voidaan opetella laulujen avulla, sillä erityisesti tutun melodian kautta sanojen oppiminen on helpompaa, kuin pelkästään puhetta käyttämällä. Vieraan kielen onnistunut oppiminen sisältää paljon foneettisten eli ääntämyksellisten yksityiskohtien havaitsemista. Tämä seikka tekee esimerkiksi laulun avulla oppimisen ymmärrettäväksi osaksi vieraan kielen oppimistapoja. Seurantatutkimusten perusteella on havaittu lasten oppivan vieraita äänteitä, sanoja, kieliopillisia rakenteita ja kuullun ymmärtämistä laulamalla. (Kostilainen ym. 2020, 261-262.)

Koska leikki on lapselle tapa oppia, myös kieli kehittyy leikkiessä. Kielen ja sen käytötarkoituksen lisäksi lapsi oppii leikkiessään myös kulttuurista. Vuorovaikutukselliset, leikinomaiset tilanteet aikuisten ja ikätovereiden kanssa rikastuttavat kieltä ja aikuisen sanoittaessa leikkiä lapsi oppii sanoja ja niiden merkityksiä. Vähitellen asioiden väliset yhteydet muodostuvat lapselle tutuiksi sanavaraston ja kielellisten taitojen kehittyessä. Leikki toisaalta tukee lapsen kielen kehitystä, mutta kielellisen ilmaisun kehittyessä myös leikki monipuolistuu ja saa uusia ulottuvuuksia. Esimerkiksi, jos kahden lapsen leikkiessä kotileikkiä, toinen käyttäisi sanaa, jota leikkikumppani ei tunne kuten vispilä tai liesi. Tällöin tulee toisen lapsesta opetella uusi sana ja sen merkitys leikin avulla. Kieli luo lapselle uudenlaisia kulttuurillisia ja ihmistenvälisiä vuorovaikutusmahdollisuuksia. (Viljamaa & Yliherva, 2020, 207, 212-213.)

Tutkimuksissa on todistettu, että lasten kehittyvät aivot ovat herkät ja muovautuvalaiset useiden kielten omaksumiseen (Smolander, 2020, 341). Nykykäsityksen mukaan lapset voivat oppia useita kieliä samanaikaisesti ja edellytys tälle oppimiselle on säännöllinen altistus. Jokaisen lapsen yksilölliset kognitiiviset valmiudet ja kielikyvykyys vaikuttavat oppimisprosessiin. (Smolander, 2020, 342.) Altistus on tärkeässä osassa laadullisesti ja määrällisesti. On katsottu, että sujuvan kielitaidon saavuttamiseksi vierasta kieltä tulisi käyttää 40-60% ajasta. Kielen oppimisen tavoitteet vaikuttavat altistuksen suhdelukuun ja kieltä voi omaksua pienemmälläkin altistuksella määritellyn tavoitetason mukaisesti. (Smolander, 2020, 351.) Kielirikasteisen varhaiskasvatuksen tavoite ei ole tuottaa sujuvaa kielitaitoa, joten altistuksen suhdeluku onkin pienempi, alle 25%.

Vieraan kielen taitojen saavuttaminen ja ylläpito vaativat toiminnan ohjaukselta enemmän suunnitelmallisuutta ja panostusta kuin äidinkielellä toimittaessa. Monipuolinen toiminta ja kieliympäristö tukevat kielen aktiivista käyttöä. (Smolander, 2020, 351-352.)

3 LIIKUNTA

Liikunta käsitteenä voidaan ymmärtää hyvin eri tavoin, sillä sille ei tiettävästi löydy suoraa vastinetta muista kielistä. Liikunta mielletään usein vain liikuntaharrastukseksi, mutta se on toisaalta myös lapsen siirtymistä paikasta toiseen silloin, kun liikkeen aikaansaamiseksi käytetään tarkoituksellisesti lihasvoimaa. Liikunta on toimintaa, joka määritellään kahden eri kriteerin kautta. Nämä ovat eri aistien yhteistoiminta ja lihas- ja hermojärjestelmän aktivointi. Tähän liittyy useimmiten myös hengitys- ja verenkiertojärjestelmän tehostunut toiminta. (Sääkslahti, 2015, 18.)

Liikunta käsitteenä ei ole sidonnainen pelkästään ohjattuun liikuntaan, vaan se voi olla yhtä lailla myös omaehtoista ja spontaania. Se ei ole myöskään paikkasidonnaista, vaan asiayhteys määrittää liikunnan esimerkiksi koululiikunnaksi tai ulkotiloihin sijoittuvaksi liikunnaksi. (Jaakkola, Liukkonen & Sääkslahti, 2017, 12.)

Liikunnasta ja fyysisestä aktiivisuudesta, joka on myös opinnäytetyössäni käytetty termi, puhutaan usein tarkoittaen samaa asiaa. Fyysinen aktiivisuus määritellään kuitenkin liikunnan alakäsitteeksi, sillä se käsittää yleensä vain fyysisen näkökulman hengitys- ja verenkiertojärjestelmän toiminnan tehostamisesta, kuten esimerkiksi sykkeen tihentymisestä. Pienten lasten fyysistä aktiivisuutta mitataan usein havainnoimalla. Liikunta terminä sisältää fyysisen toiminnan lisäksi myös siihen liittyvän psyykkisen tarkastelunäkökulman, kuten ajattelun ja käyttäytymisen. (Sääkslahti, 2015, 18, 125.) Liikunta ja fyysinen aktiivisuus ovat kaikkien myönteisten vaikutusten kautta verrannollisia keskenään, mutta liikunta tukee lisäksi myös lapsen sosioemotionaalista kehitystä (Sääkslahti, 2015, 141).

3.1 Liikuntakasvatus

Liikuntakasvatuksessa liikuntaa tarkastellaan pedagogisesta näkökulmasta ja sen tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukeminen. Varhaiskasvattajalta tämä vaatii innostavien ja liikkumiseen kannustavien tilanteiden ja oppimisympäristön luomista ja positiivista palautteenantoa, joka tuottaa lapsille myönteisiä kokemuksia liikunnasta ja siten opettaa omasta hyvinvoinnista huolehtimista tietojen, taitojen ja

asenteiden kautta ja auttaa lasta omaksumaan fyysisesti aktiivisia toimintatapoja. (Sääkslahti, 2015, 151.)

Varhaiskasvatuksessa toteutettavan liikuntakasvatuksen tulee perustua lapsilähtöisyyteen ja sen tulee olla monipuolista, tavoitteellista sekä säännöllisesti järjestettyä. Näiden asioiden avulla voidaan tukea lapsen fyysisen kehityksen lisäksi myös kognitiivista, psyykkistä, emotionaalista ja sosiaalista kehitystä. Liikuntakasvatus on kasvatustajien toteuttamaa, lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevaa toimintaa, joka integroidaan osaksi varhaiskasvatuksen arkea ja jokapäiväistä toimintaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 32.)

Ohjatun, ryhmässä toteutettavan liikunnan tulisi olla vähintään viikoittaista ja sen suunnittelemisen pohjana ovat ryhmän kiinnostukset ja tarpeet. Vaikka ohjatun liikunnan aikainen runsas fyysisen aktiivisuuden määrä on tärkeässä osassa, niin myös ennalta suunniteltu toiminta on sen sisällön kannalta oleellista ja velvoitettua. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 30.) Laadukasta liikuntaa ei myöskään määritellä pelkästään sen määrän kautta, vaan olennaista on osata liikkua eri tavoilla ja eri tilanteiden vaatimusten mukaisesti (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 57). Varhaiskasvatuksen ohjattu liikunta perustuu leikin eri muotoihin, kuten liikuntaleikkeihin, laulu-, piiri- ja ilmaisuleikkeihin sekä sääntöjä ja rooleja sisältäviin liikunnallisiin peleihin. Liikuntatuokiot tulee suunnitella niin, että käytössä oleva aika käytetään aktiiviseen toimintaan ja toistoihin välttämällä liiallista odottelua. Toiminta tulee suunnitella myös niin, että se pilkotaan välitavoitteisiin, joiden avulla lapselle tarjotaan onnistumisen kokemuksia. (Pönnkö & Sääkslahti, 2017, 495-496.)

Varhaiskasvatus on ryhmäkasvatusta, jossa huomioidaan jokaisen lapsen yksilölliset tarpeet ja tavoitteet. Toiminnan tulisi tapahtua ryhmässä, jossa lapsi kokee olonsa turvalliseksi. Laadukkaan pedagogisen toiminnan edellytyksenä on myös kasvattajasta välittyvä lasten tarpeiden yksilöllinen huomioiminen ja ammatillinen itsevarmuus. (Ahonen, Viholainen, Cantell & Rintala, 2005, 8.) Pienryhmätoiminta, jossa lapsiryhmä jaetaan pienempiin ryhmiin etenkin ohjatun toiminnan, leikkien ja siirtymien ajaksi, on yleinen toimintamenetelmä varhaiskasvatuksessa. Parhaimmillaan pedago-

gisesti hyvin suunnitellut pienryhmät auttavat osaltaan myös laadukkaan liikuntakasvatuksen edellytyksien toteutumisessa, koska pienemmässä ryhmässä voidaan helpommin huomioida lapset yksilöllisesti ja olla vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa.

3.2 Liikunnan kognitiivinen osa-alue

Liikunta jaetaan tyypillisesti neljään osa-alueeseen sen mukaan, mitä toimintoja sen avulla voidaan tukea ja kehittää. Nämä osa-alueet ovat motorinen kehitys, kognitiivinen kehitys, psyykkinen kehitys ja sosioemotionaalinen kehitys. (Sääkslahti, 2015,16.) Vaikka liikuntaharjoituksissa tyypillisesti yhdistyy useampi liikunnan osa-alue, opinnäytetyössäni keskityn liikunnan kognitiiviseen osa-alueeseen, sillä se on kehittämässäni materiaalissa eniten esillä liikuntaleikeissä, joissa lapsi prosessoi vieraan kielen sanojen muistamista ja ohjaajan antamia ohjeita ja toimii prosessoimansa tiedon mukaisesti. Käytännössä lapsi muodostaa ensin mielessään englanninkieliselle sanalle merkityksen ja asiayhteyden, jonka jälkeen hän voi toimia annetun ohjeen mukaisesti. Lapsi havainnoi leikin aikana myös muiden lasten ja kasvattajan toimintaa, jonka avulla hän muodostaa vieraalle sanalle asiayhteyden.

Sääkslahti (2015, 91) mainitsee kognitiivisen kehityksen olevan yhtä kuin tiedon muodostamisen ja ajattelun toimintojen kehittyminen. Muisti on kognitiivinen toiminto ja sen toiminnassa on olennaista vahvan muistijäljen jättäminen, jotta opittu asia voidaan palauttaa mieleen pitkäkestoisesta muistista, Sääkslahti (2015, 97) perustelee. Sääkslahti (2015, 97) perustelee usean lähteen (mm. Numminen, 91,97; Nurmi ym. 2015) kautta, monikanavaisen aistikokemuksen merkitystä muistijäljen jättämisessä opittavasta asiasta. Yksinkertaisesti ilmaistuna, mitä moniaistisempi kokemus, sitä vahvempi muistijälki. Materiaalipakettiin suunnittelemini liikuntaleikkien tuleekin antaa monen aistikanavan kokemus lapselle muistin ja oppimisen tueksi vieraalla kielellä toimittaessa.

Lapsi tarvitsee fyysistä aktiivisuutta, jotta hän kasvaa ja kehittyy normaalisti. Liikunta tukee oppimista vaikuttamalla myönteisesti kognitiivisiin prosesseihin, kuten keskit-

tymiskykyyn, havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen ja muistamiseen. (Opetus ja kulttuuriministeriö 2016:22, 17-18.) Tutkimuksissa on havaittu opetukseen yhdistetyn liikunnan edistävän lasten kognitiivista toimintaa, sillä motoriset ja kognitiiviset taidot kehittyvät lapsilla rinnakkain. Motorisia taitoja kehittämällä voidaan siis tukea myös kognitiivista toimintaa. (Jaakkola & Syväoja, 2017, 235,243.) ”Tämä perustuu siihen, että samat keskushermoston rakenteet ja mekanismit vastaavat rinnakkain sekä motoristen että kognitiivisten taitojen ohjauksesta” (Jaakkola & Syväoja, 2017, 235).

3.3 Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset

Varhaiskasvatuksen fyysisen aktiivisuuden suosituksista vastaa TEHYLI-ohjausryhmä, jonka asettavat Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset sisältävät ohjeistuksen alle kahdeksanvuotiaiden lasten fyysisen aktiivisuuden määrästä ja laadusta, fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön rooleista sekä ohjatun liikunnan ja liikuntakasvatuksen toteuttamisesta varhaiskasvatuksessa. Suositukset perustuvat YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen ja tutkimustietoon lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, kasvun, terveyden ja kehityksen tukemisesta liikunnan avulla. Leikin ja liikunnan merkitys on korostettuna myös mm. varhaiskasvatuslaissa, perusopetuslaissa sekä liikuntalaissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 6-7.)

Fyysinen aktiivisuus määritellään ihmisen energiakulutusta lepotason yläpuolelle nostavaksi liikkeeksi. Se jaetaan kolmeen kategoriaan, jotka ovat kevyt, reipas ja voimakkaasti kuormittava fyysinen aktiivisuus. Toiminnan aktiivinen kuormittavuus määrittää mihin näistä kolmesta kategoriasta minkäkin lainen fyysinen aktiivisuus kuuluu. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 12.)

Varhaiskasvatusikäisen lapsen fyysisen aktiivisuuden suositus koostuu vähintään kolmen tunnin liikkumisesta, joka sisältää kevyttä liikuntaa sekä reipasta ulkoilua ja erityisesti vauhdikasta, fyysisesti aktiivista liikuntaa. Lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta päivittäisen liikunnan lisäksi myös lepo ja terveellinen ravinto on tärkeää.

Varhaiskasvatusikäisistä lapsista kuitenkin vain 10-20 % liikkuu suositusten mukaisesti, joten 80-90 % alle kouluikäisistä lapsista päivittäinen liikunnan määrä jää liian vähäiseksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 9,13.)

Kuvio 2. fyysisen aktiivisuuden suositukset havainnollistettuna. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 14).

Varhaiskasvatuslain (540/2018, 3§) mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjä on velvollinen toteuttamaan mm. lapsen liikkumiseen perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset. Tutkimusten mukaan lasten päivittäinen fyysinen aktiivisuus on päiväkotipäivän aikana hyvin vähäistä eikä sisällä juurikaan reipasta fyysistä aktiivisuutta. Reipasta liikkumista onkin vain n. tunti päivän aikana ja suurimmaksi osaksi se voidaan yhdistää toimintaan muiden lasten kanssa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 29.) Varhaiskasvatuksen tuokiot suunnitellaan usein niin, etteivät ne kannusta lapsia fyysiseen aktiivisuuteen, vaan niissä käytetään toimintatapoja, jotka sisältävät paljon paikallaan olemista. Toisin sanoen kasvattajilla on taipumus ohjata lapsia vähäiseen fyysiseen aktiivisuuteen, vaikka runsas liikkuminen edistäisikin oppimista ja parantaisi lasten keskittymiskykyä sekä sitoutuneisuutta toimintaan. Lisäämällä fyysistä aktiivisuutta toimintaan voidaan helpottaa lasten oppimista, sillä se herkistää myös aisteja ja auttaa vireystilan säilyttämisessä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 29.) Tämän pitkään vallinneen toimintakulttuurin muutos vaatii varmasti ponnisteluja muutoksen aikaan saamiseksi.

Tutkimusten mukaan lasten fyysinen aktiivisuus on suurimmillaan ohjatuissa liikunnallisissa sääntöleikeissä, joten niihin panostamalla voidaan lisätä kuormittavamman liikunnan osuutta varhaiskasvatuksessa. Kasvattajien olisi hyvä kiinnittää huomiota myös liikkumiseen kannustamiseen, myös sanallisesti, sillä tutkimusten perusteella voidaan todeta, että lasten varhaiskasvatuksessa viettämästä ajasta yli 90 % ei sisällä kannustamista liikkumiseen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:21, 29.) Varhaiskasvatuksen kasvattajat kehottavat lapsia liikkumaan tai järjestävät ohjattuja liikunta- tuokioita liian harvoin (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 45).

Ohjatussa toiminnassa reippaan liikkumisen määrä on keskimäärin hyvin alhainen, vain n.15 minuuttia viikossa. Tähän aikaan on laskettu mukaan myös ohjatut liikunta- tuokiot. Integroimalla erilaisia liikkumistapoja muihin aktiviteetteihin, voidaan nostaa lapsen sitoutumista kyseisiin toimintoihin. Lasten sitouttaminen toimintaan taas osaltaan edistää oppimista ja lasten sitoutuneisuus kasvaa suhteessa liikunnallisen aktiivisuuden lisääntymiseen. Etenkin juuri korkean fyysisen aktiivisuuden aikana lasten keskittyminen, intensiivinen toiminta ja energia ovat huipussaan luoden suotuisat olosuhteet oppimiselle. Tällä hetkellä liikkumisen oppimista edistävää vaikutusta ei juurikaan hyödynnetä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 56.)

Mitä tulee yleisesti ottaen lasten elintapoihin, on fyysinen aktiivisuus vähentynyt 1990-luvulta lähtien, eikä se ole lapsen normaalin kasvun ja kehityksen näkökulmasta hyvä asia. Lapset eivät käytännössä liiku tarpeeksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 12, 49.) Lasten liikkumisen erot ja toisaalta fyysisen aktiivisuuden vähyys näyttäytyy varhaiskasvatuksessa niin, että suurimpana ongelmana voidaan pitää sitä, että lapset, jotka liikkuvat muutoinkin paljon, liikkuvat myös varhaiskasvatuksessa luonnostaan eniten ja toisaalta taas vähän liikkuvien lasten fyysistä aktiivisuutta ei tarpeeksi kannusteta, vaikka juuri he tarvitsisivat eniten liikuntaa. Liikunta varhaiskasvatuksessa näyttäytyy usein erillisenä osa-alueena, eikä sitä integroida muuhun toimintaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 57.)

Olennaista olisi vaikuttaa päiväkodin toimintakulttuuriin ja lasten päivittäiseen toimintaympäristöön siten, että liikkuminen olisi mahdollista ja mahdollisuus sekä kehoitus

liikkumiseen olisi luonteva osa toimintaa. Käytännössä kuitenkin toimintaympäristö voi rajoittaa kasvattajien halukkuutta lisätä fyysistä aktiivisuutta.

Varhaiskasvattajat ovatkin kokeneet päiväkodin toimintaympäristön ongelmiksi liikumisen mahdollistamisen näkökulmasta juurikin tilojen ahtauden ja epätarkoituksenmukaisuuden sekä liikuntavälineisiin liittyvät säilytys- ja esillepano ongelmat sekä niiden määrällisen vähyyden. Lasten liikkumista tukevat olosuhteet ovat valtakunnallisen kartoituksen (2009) mukaan hyvät vain alle 20 prosentissa päiväkodeja. (Pönkkö & Sääkslahti, 2017, 497.) Esimerkiksi useissa päiväkotiryhmissä tilat eli oppimisympäristöt on suunniteltu muuntautumaan monenlaiseen käyttöön. Ruokailuun tarkoitettu huone pöytineen ja tuoleineen voi olla myös leikkimiseen ja askarteluun tarkoitettu, mutta toisaalta huonekalut voivat rajoittaa turvallisuuden näkökulmasta fyysistä toimintaa. Myös liikuntasali voi olla samanaikaisesti käytössä lepohuoneena, jolloin säängyt rajoittavat tilan käyttöä. Voidaan siis sanoa, että koska resursseja vauhdikkaisiin liikuntaleikkeihin harvoin on tilojen puolesta, voitaisiin ajatella, että fyysisesti aktiiviset leikit sopeutetaan kuhunkin käytössä olevaan tilaan luovaa suunnittelua hyödyntäen, jotta liikuntaa voidaan integroida monipuolisesti toimintaan muutoinkin, kuin ulkoilun aikana ja liikuntasalissa ja näin ollen fyysisestä aktiivisuudesta tulisi kokonaisvaltaisempaa varhaiskasvatuksen arjessa.

3.4 Liikunta ja oppiminen

Historiallisesti liikunta on käsitetty vain motoristen toimintojen kehittymiseen liittyvänä toimintana. Asiaa ei tulisi kuitenkaan nähdä ainoastaan tästä näkökulmasta, vaan liikuntaa tulisi hyödyntää laaja-alaisemmin ja yhdistää se muihin opeteltaviin asioihin. Liikunta on tärkeä tekijä lapsen kognitiivisessa, sosiaalisessa ja emotionaalisessa kehityksessä. Liikunta auttaa myös käsitteiden oppimista ja sitä kautta tukee esimerkiksi lapsen kielellistä kehitystä. Keskeistä tiedon hankinnassa ovatkin juuri käsitteet ja kielellisten käsitteiden ymmärryksen kautta lapsi pystyy siirtymään konkreettisesta tekemisestä abstraktiin ajatteluun. Abstraktien sanojen merkitys aukeaa lapselle usein vasta sitten, kun hän on ensin oppinut niiden merkityksen liikkeiden avulla. (Kokljuschkin, 1997, 21-24.) Lapsi tutustuukin hyvin pitkään uusiin asioihin ja muodostaa käsityksensä maailmasta juuri kehollisten kokemusten kautta (Sääkslahti, 2015, 100).

Liikunta voi tarjota tilanteita, joissa vuorovaikutus on tärkeässä osassa. Vuorovaikutus lienee yksi selitys liikunnan yhteydestä oppimiseen. Lapsen kuuntelukyky voi myös kehittyä liikunnan harjoittamisen myötä. (Haapala, Kantomaa, Kujala, Jaakkola, Tamminen, 2017, 7.)

Vuosien 1947-2009 aikana tehtyjen 59 liikunnan ja oppimisen välistä yhteyttä käsittelevän tutkimuksen tuloksia vertaileva meta-analyysi löysi vahvaa näyttöä liikunnan ja eritoten aerobisen liikunnan hyödyistä oppimiselle. Analyysin tutkimuksissa kohde-ryhmänä olivat lapset ja nuoret ikävuosien 3-18 välillä. Meta-analyysissä todettiin myös, että mitä nuorempi lapsi, sitä suurempi liikunnan myötävaikutus oli. (Fedewa & Ahn, 2011, 521, 523, 525,530.)

Vaikkei kaikissa tutkimuksissa ole pystytty kiistatta vahvistamaan liikunnan yhteyttä oppimiseen, näyttää se tietyiltä osin hyödyttävän itsehillinnän kaltaisia oppimista edistäviä ominaisuuksia ja parantavan lasten kielellistä kehitystä, sekä toiminnanohjaustaitoja. Yleisemmin, myös näyttöä lisääntyneen fyysisen aktiivisuuden roolista aivojen aktivoinnissa sekä kognitiivisten toimintojen tukemisessa ja oppimisessa on löydetty. Lupaavaa tutkimusnäyttöä liikunnan hyödyistä oppimisen tukena on siis olemassa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:22, 15.) Liikunta edesauttaa uusien asioiden oppimista luomalla positiivisia muutoksia aivojen rakenteessa ja toiminnassa. Nämä muutokset näyttäytyvät vireystilan, tarkkaavaisuuden, keskittymisen, tiedonkäsitteilystrategioiden sekä muistin kehittymisenä. (Jaakkola & Syväoja, 2017, 236.)

Kun puhutaan liikunnan vaikutuksesta oppimiseen, voidaanakin siis puhua monen tekijän summasta. Oppimisen ja liikunnan välistä yhteyttä selittäviä tekijöitä voivat olla edellä mainittujen lisäksi myös liikunnan vaikutus itsetuntoon ja motoriseen kehitykseen (liikkuvan koulun www.sivut 2020). Lasten oppimista voidaan siis tukea motorisen aktivoinnin avulla integroimalla sitä toimintaan ja ohjaukseen (Pönkkö & Sääkslahti, 2017, 494).

3.5 Liikunta kielen oppimisen tukena

Kielen kehitys edellyttää erilaisia aisti- ja liikuntakokemuksia, joiden kautta hankittujen kokemusten avulla lapsi muodostaa kielen avulla tarvittavia käsitteitä, jotka ovat edellytyksiä kielen oppimiselle (Zimmer, 2001, 64).

Käsitteet ovat ajattelun luomia abstrakteja hahmoja (kielitoimiston sanakirja-[www.sivut](#) 2020), jotka tulevat lapsen käyttöön, kun ne saavat nimen. Esimerkkinä tästä voidaan antaa tilanne, jossa pienet lapset hyppivät penkiltä alas lattialle. Kasvattajan sanoittaessa lapsen toimintaa, lapsi voi kokemuksen kautta muodostaa merkityksiä erilaisille käsitteille, kuten korkea ja alas. Lapsi käyttää valmistautuessaan hyppäämään ja itse hyppäämisprosessin aikana aistejaan ja oppii hahmottamaan näiden aineettomien käsitteiden sanallisia ja fyysisiä merkityksiä.

Liikunnallisen leikin avulla voidaan suunnitellusti aiheuttaa kielellisten oppimisprosessien käynnistymistä. Myös suunnitellun leikin tulisi olla lapsen elämysalueelle sijoittuva, jotta lapsi kykenee samaistumaan siihen ja sitä kautta tuomaan leikkiin omia kokemuksiaan. (Zimmer, 2001, 66.) Mitä paremmin varhaiskasvatuksen opettaja tuntee lapsiryhmän kiinnostuksen kohteet ja tarpeet, sitä paremmin hän pystyy suunnittelemaan liikuntatuokion lapsen elämysalueita hyödyntäen. Tämä taas vaatii jatkuvaa lapsiryhmän havainnointia varhaiskasvatuksen arjessa.

Kielellisiä virikkeitä liikuntaleikkeihin voidaan lisätä yhdistämällä niihin esimerkiksi loruja, lauluja, draamallisuutta ja sanallista vuorovaikutusta esimerkiksi vastaamiseen perustuvien hippaleikkien muodossa (kuka pelkää mustekalaa- en minä ainakaan!). Monissa lastenlauluissa yhdistyy musiikki, liike ja kieli. Lapsille usein mieluisia lauluja ovat toiminnalliset laulut, joissa musiikkiin yhdistetään draamallisuutta, kuten ilmeitä, eleitä ja kuvailevaa liikettä tai fyysistä liikettä, kuten tömistämistä ja taputtamista. (Zimmer, 2001, 66-67.) Lasten kielenkehitystä voidaan tukea myös nimeämällä asioita, esineitä, etäisyyksiä ja esimerkiksi kehonosia samanaikaisesti lapsen liikkuesssa (Sääkslahti, 2015, 99).

Zimmer (2001, 65) mainitsee psykologi Felicie Affolteria (1975) lainaten: ”Kielellinen kehitys edellyttää moninaisia sensomotorisia esiprosesseja.” Sensomotoriikalla

tarkoitetaan aistikokemuksia ja niiden käsittelyä, joiden kautta lapsi oppii kehonsa käyttöä. Aistitiedon käsittelyn kautta lapsen fyysiset, kognitiiviset ja motoriset taidot kehittyvät ja tällä on yhteys myös kielelliseen kehittymiseen. (Sensorisen Integraation Terapian Yhdistyksen www.sivut 2020.)

Vieraan kielen oppimista liikunnan ja toiminnallisuuden kautta on tutkittu kansainvälisesti. Vuonna 2015 neljä viikkoa kestäneeseen tutkimukseen osallistui 67 kreikan-kielistä lasta, jotka olivat iältään 4-vuotiaita. Tutkimuksessa lapsille opetettiin 20 uutta englanninkielistä sanaa kehollisesti fyysisen liikkeen ja elehdinnän avulla. Tutkimuksessa käytettiin kuvakortteja visuaalisena vahvistuksena. (Toumpaniari, Loyens, Mavilidi & Paas, 2015, 449-450.) Neliviikkoisen tutkimuksen lopuksi testattiin lasten oppimistuloksia 20 sanalla. Tutkimuksen tulos oli, että fyysisen liikkeen ja elehtimisen avulla oppinut ryhmä oppi sanat parhaiten. Pelkkää elehdintää käyttänyt ryhmä toiseksi parhaiten ja kontrolliryhmä, jossa ei käytetty kumpaakaan opetusmenetelmää oppi sanat huonoiten. Lapset pitivät myös eniten fyysisen liikkeen ja elehdinnän yhdistävästä opetusmenetelmästä ja nauttivat liikunnallisesta oppimistavasta. Tutkimuksen tulos vahvisti aiemmin saatua näyttöä liikunnan ja oppimisen välisestä yhteydestä. (Toumpaniari ym, 2015, 451-452.)

3.6 Motivaatio

Motivaatiolla on suuri merkitys oppimisen alkuvaiheessa (Jaakkola, 2017, 159). Motivaatio ohjaa toimintaa tavoitteen suuntaisesti ja antaa energiaa suoritukseen. Motivaatio voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Ulkoinen motivaatio on ulkoapäin kohdistuvaa, jolloin toimintaa ylläpitää velvoite ja ulkopuolisen arvostuksen saaminen, tai toisaalta pelko kielteisestä palautteesta, kun taas sisäinen motivaatio on itsestä lähtevää ja sen avulla myös toimintaa toteutetaan itseä varten esimerkiksi mielihyvän kokemusten aikaansaamiseksi. Ulkoinen motivaatio voi olla hetkellisesti toimiva kannustin, mutta pitkällä aikavälillä sisäinen motivaatio tukee paremmin oppimista. Lukuisten tutkimusten perusteella voidaankin todeta, että sisäinen motivaatio on oppimisen kannalta keskeisin tekijä, joka auttaa lasta sitoutumaan toimintaan esimerkiksi positiivisten tunnekokemuksien kautta. (Jaakkola, 2010, 118-119; Liukkonen & Jaakkola, 2017, 130-131, 136-137.) Liikunta toimii useimmilla lapsilla positiivisen

tunnetilan luojana ja tekee oppimisesta näin myös positiivisen tunnekokemuksen (Kokljuschkin, 1997,21).

4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TUTKIMUSOSA

Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on kehittää päiväkodin kielirikasteista toimintaa sekä tukea lasten liikkumista.

Toiminnallinen opinnäytetyö on opinnäytetyön muoto tutkimuksellisen opinnäytetyön rinnalla. Sen tavoitteena on tuottaa opinnäytetyön tilaajataholle kohdennettu ja sen toimintaa kehittävä ohjeistus tai opastus. Toiminnallinen osuus voi olla myös jonkin tapahtuman tai toiminnan ohjaus ja suunnittelu. Käytännön toteutus yhdistetään raportointiosioon, joka toteutetaan tutkimusviestinnällisin keinoin. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.)

Toiminnallisen opinnäytetyöni toteutustapa on 24:stä liikuntaleikkikortista koottu materiaalipaketti, joka sisältää liikuntaleikkejä kielirikasteisen toiminnan ohjaamiseen toiminnallisilla keinoin. Materiaalipaketin liikuntaleikit on suunniteltu erikseen toteutettaviksi, joista kasvattajat voivat valita tilanteeseen, teemaan tai sen hetkiseen lasten tarpeeseen sopivan liikunnallisen leikin. Valitsin toiminnallisen osion toteuttamistavaksi valmiiden liikuntatuokioiden suunnittelun sijaan erilliset leikit, jotta niitä voidaan hyödyntää pedagogisesti perustellusti lapsiryhmän sen hetkisten tarpeiden ja kiinnostuksenkohteiden mukaisesti tai käyttää erillään sopivissa tilanteissa, esimerkiksi siirtymissä. Leikkien avulla voidaan toteuttaa kielirikasteisen varhaiskasvatuksen periaatteita rikastamalla toimintaa englanninkielisten liikuntaleikkien avulla. Materiaalin kokoamisessa olen käyttänyt opinnäytetyöni teoriaosuutta pohjatietona.

4.1 Menetelmät

Opinnäytetyöni tarkoituksena on käsitellä kielirikasteista varhaiskasvatusta, liikuntaa ja toiminnallisuutta ja näihin liittyen lasten oppimista ja varhaiskasvatussuunnitelmien perusteisiin liittyviä määräyksiä, jotka ohjaavat varhaiskasvatussyksiköiden toimintaa.

Opinnäytetyön teoriaosuus kootaan kirjallisuuden, tutkimusten, sähköisten materiaalien, lakien ja määräysten avulla ja aiheita tarkastellaan 3-6-vuotiaiden lasten kehityksen ja kyseisen ikäryhmän varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Lähdeoteoksina pyritään

käyttämään mahdollisuuksien mukaan viime vuosien tietoa ja opinnäytetyön kirjoittamisen aikana voimassa olevia lakeja ja säädöksiä.

Toiminnallinen osuus tuotetaan opinnäytetyön teoriaosuuteen kootun tiedon avulla sekä tutustumalla kirjallisuuteen ja verkkoteoksiin, jotka sisältävät toiminnalliseen opetukseen kehiteltyjä tehtäviä ja leikkejä. Englanninkielisiin loruihin ja lauluihin sekä kielikylpymateriaaleihin tutustutaan verkossa. Materiaalipakettiin kehitetään kielenkehitystä tukevia liikuntaleikkikortteja, jotka jaetaan eri kategorioihin viiden pääteeman perusteella. Pääteemat valitaan niin, että ne kohdistuvat lasten kokemusalueelle ja sisältävät samoja aiheita, joita kohderyhmän varhaiskasvatuksessa käsitellään tärkeinä osa-alueina. Kielirikasteisuus otetaan myös huomioon aihealueiden valinnassa, sillä ne koostetaan englannin kielen peruskäsitteistä. Materiaalipaketin mukaan liitetään saatekirje, jossa on selkeä ja tiivistetty ohjeistus liikuntakorttien käytöstä sekä opinnäytetyöni teoriaosuuteen kokoamani perustelut liikunnan ja toiminnallisuuden käytölle kielirikasteisen varhaiskasvatuksen näkökulmasta.

Opinnäytetyön toiminnallisena tuotoksena tuotetaan kielirikasteiseen varhaiskasvatukseen suunniteltu materiaalipaketti, joka toimitetaan tilaajayksikölle.

Materiaalipakettiin kehitetään niin, että se vastaa kielirikasteisen varhaiskasvatuksen tavoitteita ja tukee lasten kielenoppimista toiminnallisuuden ja liikunnan avulla ottamalla samalla huomioon lasten oppimiseen, kielenkehitykseen ja liikkumiseen liittyvän teoretiedon. Materiaalipaketin leikit sisältävät kielen oppimista tukevia yksityiskohtia, kuten lauluja ja vuorovaikutusta ja leikkien ohjeistuksen visuaaliseksi tueksi laaditaan kuvakortteja käyttäen papunetin kuvatyökalua.

4.2 Opinnäytetyön yhteistyötaho

Opinnäytetyöni tilaajana toimi Pilke Kielipolku-päiväkotä. Pilke Kielipolussa on kolme ryhmää: alle 3-vuotiaiden ryhmä, 2-4-vuotiaiden ryhmä ja yli 3-vuotiaiden ryhmä. Syksyllä 2016 toimintansa aloittanut päiväkotä tarjoaa kielirikasteista varhaiskasvatusta englanniksi yli 3-vuotiaille, joka on myös opinnäytetyöni kohderyhmä. (Pilke Kielipolun www.sivut 2020.) Koska Pilke Kielipolussa ei ole esikouluryhmää, on tämän ikäiset rajattu opinnäytetyöni ulkopuolelle.

Pilke päiväkodit Oy on vuonna 2014 perustettu varhaiskasvatuspalveluita, esiopetusta, iltapäiväkerhotoimintaa ja lastenhoidon palveluita tuottava yritys ja Pilke Kielipolku on yksi sen 173:stä päiväkodeista ja esikouluista. Pilkkeen pääomistajana toimii norjalainen varhaiskasvatuksen perheyrittäjä Läringsverkstedet. Pilke päiväkotien tavoite on tarjota lapsille hyvä päivä oppia joka päivä. Pilke päiväkodit Oy:n työntekijöiden työtä ohjaavia arvoja ovat turvallisuus, suvaitsevaisuus, myönteisyys, osallisuus ja innovatiivisuus. (Pilke päiväkotien www.sivut 2020.)

Kielten lisäksi Pilke päiväkodit tarjoavat erilaisia painotteisuksia, joilla tuetaan lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita. Päiväkodista riippuen muita painotuksia ovat luonto, liikunta, tiede, musiikki, taide ja ilmaisu. Painotteisuus huomioidaan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa ja se näkyy myös monilla eri tavoilla päiväkodin arjessa. Toimintaa ohjaavat suomalainen varhaiskasvatuslaki ja valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma. (Pilke päiväkotien www.sivut 2020.)

4.3 Opinnäytetyön aikataulu ja eteneminen

Opinnäytetyön eteneminen	Aikataulu
Opinnäytetyöaiheen valinta	Tammikuu 2020
Opinnäytetyösuunnitelman laatiminen ja sopimuksen allekirjoitus	Huhtikuu-toukokuu 2020
Opinnäytetyön teoriamateriaalin kokoaminen	Toukokuu-Kesäkuu 2020
Opinnäytetyön kirjoitusprosessi	Kesäkuu-Lokakuu 2020
Opinnäytetyön toiminnallisen tuotoksen teoriamateriaalin kokoaminen	Heinäkuu 2020
Toiminnallisen tuotoksen, liikuntaleikkikorttien laatiminen	Elokuu 2020- Syyskuu 2020
Opinnäytetyön tavoite- ja tutkimusosan kirjoitusprosessi	Syyskuu-Lokakuu 2020
Opinnäytetyön viimeistely	Lokakuu 2020

5 TULOKSET

Opinnäytetyön toiminnallisena tuotoksena toteutettiin liikuntaleikkikortit, jotka suunniteltiin opinnäytetyön teoriaosuuden pohjalta. Kortteja laadittiin yhteensä 24 kappaletta ja ne jaettiin värien avulla viiteen eri kategoriaan niiden pääteeman mukaisesti. Pääteemat olivat värit, numerot, kehonosat, liikkumistavat ja eläimet. Valmiit liikuntakortit löytyvät opinnäytetyön liitteistä (LIITE2) Pääteemat muodostuivat englannin kielen peruskäsitteistä ja sijoittuivat lasten kokemusalueelle sisältäen samoja aiheita, joita kohderyhmän varhaiskasvatuksessa käsitellään tärkeinä osa-alueina. Violettipohjaisia kortteja on kuusi kappaletta ja niiden pääteemana ovat värit. Keltapohjaisia kortteja on neljä kappaletta ja niiden pääteemana ovat kehonosat. Vihreäpohjaisia kortteja on seitsemän kappaletta ja niiden pääteemana ovat liikkumistavat. Ruskeapohjaisia kortteja on kolme kappaletta ja niiden pääteemana ovat eläimet. Oranssipohjaisia kortteja on neljä kappaletta ja niiden pääteemana ovat numerot ja laskeminen. Leikit kehitettiin soveltaen ja kehittämällä toiminnalliseen oppimiseen suunniteltuja leikkejä, kulttuuriperinnöllisesti tuttuja suomenkielisten leikkilaulujen avulla ja itse keksien sekä tutustumalla valmiisiin englanninkielisiin loruihin internetissä. Leikkien ideoiden lähteenä käytetyt teokset ja internetsivut merkittiin lähdeluetteloon.

Korttien ohjeistukset suunniteltiin yksinkertaisiksi ja helppokäyttöisiksi. Tämä toteutettiin visuaalisesti selkeällä ilmeellä ja kirjaamalla ohjeistukset niin, että ne ovat helposti ymmärrettäviä, vaikka leikit eivät olisi ennestään tuttuja. Ohjeistukset löytyvät opinnäytetyön liitteistä (LIITE1). Leikkikorttien käyttäjien mahdollisesti vaihteleva kielitaito otettiin huomioon suomenkielisillä käännöksillä, jotta niitä voivat käyttää jopa itse hyvin vähän englantia osaavat kasvattajat. Laululeikeissä käytettävät melodiat ovat tuttuja niin lapsille, kuin kasvattajille ja siten helppoja opetella suoraan kortteista ilman nuotteja tai melodian toistuvaa kuulemistä. Laulu- tai loruleikeissä on käytetty leikin nimen alla alaotsikkoa ”laulu” tai ”loru” helpon tunnistettavuuden vuoksi.

Korttien määrä perustuu ajatukseen monipuolisista käyttömahdollisuuksista ja laajasta valikoimasta erilaisia liikuntaleikkivaihtoehtoja teemoineen, jotta niitä voitaisiin hyödyntää mahdollisimman tasaisesti ympäri vuoden aina sen hetkisen teeman sekä lasten tarpeiden mukaisesti ja näin ollen kielirikasteisuus voisi olla läsnä varhaiskasvatuksen

arjessa myös liikunnan osa-alueilla läpi vuoden. Liikuntaleikkejä voidaan toteuttaa erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa, kuten osana ohjattua liikuntatuokiota, siirtymähetkissä ja ulkoilun aikana ja useat niistä ovat muokattavissa erilaisten välineiden avulla. Vaikka leikit on jaettu omiin pääteemoihinsa, sisältävät ne erilaisia alateemoja, kuten esimerkiksi tunteita, viikonpäiviä ja muotoja. Kielellisen kehityksen näkökulmasta leikit sisältävät liikunnan ja toiminnallisuuden lisäksi kielellisiä virikkeitä, kuten vuorovaikutusta, vastaamista ja yhteistyötä vaativia tehtäviä sekä lauluja ja loruja. Oppiminen otettiin huomioon esimerkiksi monikanavaisuuden kautta ja mahdollisuudella nostaa leikin vaikeustasoa tarvittaessa, jotta voidaan hyödyntää lähikehityksen vyöhykettä. Liikuntaleikkien ohjeistuksen visuaaliseksi tueksi koottiin papunetissä kuvakortteja eläimistä ja kehonosista, jotka liitettiin osaksi materiaalipakettia.

Teoriatietoon perehtyessä käytettiin varhaiskasvatuksen osa-alueella tietopohjana varhaiskasvatusta ohjaavia säädöksiä, määräyksiä ja lakeja sekä edellä mainittuja tulkitsevaa kirjallisuutta. Halusin toimia näin, koska kyseiset asiat luovat pohjan ja rakenteen varhaiskasvatuksen toiminnalle ja siten pitkälti määrittelevät varhaiskasvatusta suomessa. Varhaiskasvatuksen alla haluttiin käsitellä myös osallisuutta, joka on varhaiskasvatusta pitkälti ohjaava arvo sekä oppimista ja kielenkehitystä, jotka ovat vahvasti läsnä varhaiskasvatuksessa.

Liikuntaa käsittelevässä teoriatiedossa käytin paljon lähdetietona Opetushallituksen materiaalia ja tutkimuksia kokoavaa tietoa. Valitsin kyseisen lähdemateriaalin sen vuoksi, että pidin sen taustalla olevaa tutkimustietoa luotettavana sillä Opetushallitus toimii suomalaisten liikuntasuosittelun ja varhaiskasvatusta sekä opetusta säätelevänä tahona.

Suomalaisella varhaiskasvatuksella ja opetuksella on erinomainen kansainvälinen maine. Suomalaisesta koulutusjärjestelmästä on viime vuosina tullut myös kansallinen vientituote (Reinikka, Niemi & Tulivuori, 2018, 18.) Liikuntaa käsittelevä kirjallisuus on koottu pitkälti tunnettujen suomalaisten ja kansainvälisten liikuntatutkijoiden kirjoittamista teoksista ja julkaisuista.

6 POHDINTA

Liikuntaan liittyvä opinnäytetyöni aihe hahmottui jo opintojeni varhaisessa vaiheessa harjoittelujaksolla eräässä päiväkodissa. Parilla lapsella oli käytössään henkilökohtaiset aktiivisuusrannekkeet, jotka mittasivat heidän fyysistä aktiivisuuttaan päiväkotipäivän aikana ja ilmoittivat päivittäisten tavoitteiden saavuttamisesta. Hämmästyin, kuinka vähän lapset mittauksen mukaan saivat fyysistä rasitusta päivän aikana ja päivän tavoitteet jäivät selkeästi saavuttamatta. Olen opintojeni aikana työskennellyt eri päiväkodeissa ja myös harjoittelujeni kautta tutustunut useiden päiväkotien arkeen. Yleisellä tasolla olen havainnut, että lapset liikkuvat päivän aikana lähinnä vapaan ulkoilun aikana eikä heitä juurikaan kannusteta varhaiskasvattajien toimesta liikkumaan. Myös ohjatun liikunnan määrä vaihtelee valtavasti eri päiväkotiyksiköiden välillä. Ohjattu toiminta on usein paikallaan- ja mahdollisesti istuen tapahtuvaa ja liikuntaa harvoin tuodaan erillisten liikuntatuokioiden ulkopuolelle toimintaan integroituna. Osalle lapsista liikkuminen on luonnollista ja tapahtuu leikin lomassa, mutta toiset lapset luontaisesti hakeutuvat istumista vaativiin tekemisiin esimerkiksi piirtämään ja askartelemaan. Tällaiset lapset liikkuvat vapaan ulkoilun aikana usein myös huomattavasti kevyemmin, kuin luonnostaan liikkumaan hakeutuvat lapset. Useinkaan sellaiset lapset, jotka eniten hyötyisivät liikkumisesta kehityksensä ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta ovat kuitenkin niitä, jotka tarvitsevat aikuisen kannustusta liikkumiseen liikuntasuosittelun toteutumiseksi. Myös tutkimustulokset lasten liikkumisesta varhaiskasvatuksessa, joita opinnäytetyöni tutkimusosassa käsittelin, ovat samassa linjassa omien havaintojeni kanssa.

Opinnäytetyöni kirjoittamisen prosessi käynnistyi lasten liikkumiseen pohjautuvan aiheen laajemman kuvan hahmottumisesta. Koska lasten liikkuminen on aiheena hyvin paljon käytetty opinnäytetöissä, oli yksi suurimmista haasteista löytää erilaista näkökulmaa liikunta-aiheeseen. Seuraavaksi rajasin aihetta ja selkeytin opinnäytetyöni kehittämistavoitetta, jotta voisin syvällisemmin paneutua tarkoituksenmukaisesti rajattuihin osa-alueisiin.

Aihetta lähdin tutkimaan kirjallisuuden kautta. Kirjallisuuden löytäminen oli melko hankalaa, sillä esimerkiksi kielirikasteisuudesta on suhteellisen vähän tietoa saatavilla.

Liikunta-aiheista kirjallisuutta on paljon, mutta haasteita tuotti löytää omaa aihettani hyödyntävää tietoa, sillä liikuntaan liittyvä kirjallisuus painottuu pitkälti sen motoriseen osa-alueeseen ja kehittämisenäkökulmaan. Liikuntaa oppimisen tukijana tutkitaan ja on tutkittu jonkin verran, mutta kuten monissa aihetta käsittelevässä tutkimuksessa todetaan, on aihe niin laaja ja tulokset monilta osin vaikeasti tulkittavissa olevia, että aihe kaipaa vielä tulevaisuudessakin jatkotutkimuksia. Lisähaastetta toi vielä kyseisen aiheen rajaus kielellisen oppimisen tukemiseen. Opinnäytetyössäni pystyin kuitenkin hyödyntämään tutkimustuloksia niiltä osin, kuin niitä oli jo saatavilla ja erilaisen teorialiedon kautta tekemään johtopäätöksiä ja yhdistämällä tietoa aiheiden välillä saaden näin toisiaan tukevia argumentteja.

Materiaalipakettia lähdin kokoamaan vasta teorialiedon ollessa pääosin koottuna, sillä halusin oppia ja sisäistää aiheen pystyäkseen hyödyntämään tietoa itse toiminnallisessa osuudessa. Materiaalipaketin kokoaminen vei huomattavasti enemmän aikaa, kuin mitä olin alun perin suunnitellut, sillä tiedon keräämisen ja valmiiden leikkien soveltamisen lisäksi se vaati paljon uuden keksimistä, soveltamista ja käännystyötä.

Kirjoittamisaikatauluni oli alun perin tarkoitus olla hyvin intensiivinen ja tiukka. Aloitin varsinaisen opinnäytetyöni kirjoittamisen kesäkuussa 2020 ja tarkoituksena oli saada teoriaosuus valmiiksi kesän 2020 aikana ja toiminnallisen osuuden oli tarkoitus valmistua elokuun 2020 loppuun mennessä. Aloitin opinnäytetyön alkuprosessin aikana kokopäivätyön varhaiskasvatuksen opettajana, joten kirjoittamisaikataulu tuli sovitaa työn sekä henkilökohtaisen elämän ohelle. Aikataulu venyi jonkin verran alkuperäisestä suunnitelmasta ja teoriaosuus sekä toiminnallisen osuus valmistuivat vasta lokakuussa 2020.

Opinnäytetyöprosessin aikana koin epävarmuutta liikunnasta aihevalintana, sillä vaikka liikuntaa harrastankin, niin itse en kuitenkaan ole koskaan ollut erityisemmin liikunnasta kiinnostunut enkä ole kokenut sen olevan vahvuusalueellani. Liikunta aiheena tuotti hankaluuksia sen vuoksi että se on opinnäytetöissä melko käytetty teema ja erilaisen näkökulman löytäminen oli haastavaa. Kielet taas ovat omalla vahvuusalueellani, joten näin lopuksi koen, että aihe oli sopivasti sekä mukavuusalueellani, että kaukana siitä ja täten pystyin sekä haastamaan itseäni, että hyödyntämään vahvuuksiani. Olen tyytyväinen, että otin liikunnan ja toiminnallisuuden isoksi teemakseni,

sillä koen, että olen oppinut valtavasti aiheesta ja saanut paljon uusia näkökulmia ja tutkimuksiin pohjautuvaa tietoa omaan työhöni varhaiskasvatuksen opettajana. Opin-
näytetyöprosessini aikana olen pystynyt refleктоimaan omaa pedagogista suunnittelu-
, toteutus-, kehittämis- ja arviointityötäni ja tarkastelemaan sitä kriittisesti.

Aiheeni osoittautui tärkeäksi, sillä lasten liikkuminen on asia, jota tulee edelleen edis-
tää myös parhaiten tunnetusta, kansanterveydellisestä näkökulmasta. Liikunta opin-
näytetyön aiheena ei ole uusi, mutta sille on edelleen olemassa ajankohtainen kansan-
terveydellinen, sosiaalinen ja pedagoginen tarve. Varhaiskasvatussuunnitelmien pe-
rusteiden mukaan oppimisen osa-alueet eivät ole erillään toteutettavia, vaan teemoja
tulee yhdistellä monipuolisesti eri osa-alueilta lasten vahvuuksien ja mielenkiinnon-
kohteiden mukaan. Opinnäytetyölläni on esille tuomieni hyötyjen vuoksi potentiaalia
toimia kannustimena lasten liikkumisen lisäämiseksi ja integroimiseksi eri oppimisen
osa-alueisiin varhaiskasvatuksessa toiminnan mielekkyyden ja motivaation sekä lasten
oppimisen ja kehityksen tukemiseksi.

Opinnäytetyöni vahvuudet ovat mielestäni erilainen lähestyminen liikunta-aiheeseen
ja kielirikasteisuuteen sekä kyky yhdistää näitä hyvin erilaisia aiheita ja tuottaa niistä
toimiva kokonaisuus. Vahvuudeksi koen myös sen, että vaikka opinnäytetyöni on
suunnattu yhdelle yksikölle, on sen toiminnallisena osuutena kehitetty materiaalipa-
ketti käytettävissä tarpeen mukaan sovellettuna myös esimerkiksi ensimmäisen luokan
A1-kielen opetuksen tukena syyslukukaudella, jolloin englannin kielen opetus on hy-
vin kielirikastetyyppistä. Vaikka opinnäytetyössäni tarkastelen kielen oppimista toi-
minnallisuuden ja liikunnan kautta pääasiassa vieraan kielen oppimisen näkökulmasta,
niin tieto on hyödynnettävissä myös yleispätevästi lasten kielen kehitykseen liittyen
erityisesti pienillä lapsilla, koska kielen varhaisen kehityksen prosessi on hyvin sa-
mankaltainen. Toiminnallisuutta ja liikuntaa opetusmenetelmänä voidaan kielen kehi-
tyksen näkökulman lisäksi yhtä lailla hyödyntää missä tahansa toiminnassa oppimisen
edistäjänä ja mielekkyyttä luomassa kaiken ikäisillä lapsilla.

Tilaajan näkökulmasta materiaalin hyödynnettävyys näkyy sen monipuolisuudessa.
Materiaalin aihealueet ovat jatkuvasti varhaiskasvatuksessa läsnä olevia eikä niitä ole
sidottu esimerkiksi lyhytkestoisiin ilmiöihin. Monipuolisuus näkyy myös niiden käyt-
tömahdollisuudessa erilaisissa arjen tilanteissa.

Tärkeimpinä tuloksina pidin sitä, että löysin monipuolisesti perusteluita sille, miksi liikunnan lisääminen varhaiskasvatuksen arjessa ja toiminnassa on kannattavaa lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi löysin konkreettisia keinoja tukea kielenkehitystä liikunnan avulla ja rikastaa toimintaa erilaisin kielenkehitystä tukevin elementein, joita onnistuneesti hyödynsin materiaalipaketin kehittämisprosessissa.

Kehitettävää opinnäytetyössäni on se, että vaikka koen käyttäneeni riittävän monipuolista kotimaisen tutkimuksen lähteitä, olisi vielä monipuolisempi kansainvälisen tutkimuksen hyödyntäminen saattanut rikastaa opinnäytetyöni tietopohjaa. Materiaalipaketin leikkien valinnoille oli perusteena niiden vaivaton sisäistäminen niin lapsille, kuin aikuisille ja helppo käytettävyys, sillä ne pohjautuivat tuttuihin leikkeihin ja melodioidiin. Leikkejä oli määrältään melko paljon ja eräänä kehitysideana näkisin niiden määrän vähentämisen, mutta yksittäisten leikkien paremman porrastamisen, jotta uutta opittavaa voitaisiin paremmin liittää vanhan opitun päälle.

Jatkotutkimuksen aiheita voisi etsiä materiaalin käytön tutkimukseen liittyen kielirikasteisessa varhaiskasvatussyksikössä. Tutkimusta voisi toteuttaa siitä, millaisena materiaalin käyttö koettiin sekä lasten suhtautumisesta leikkeihin ja tätä kautta löytää kehityskohteita itse materiaalipaketille. Opinnäytetyöni aiheita sekä teoreettisen että toiminnallisen osuuden osalta olisi mielenkiintoista tutkia ja jatkojalostaa myös esimerkiksi suomi toisena kielenä-opetuksen näkökulmasta ja toteuttaa tähän tarpeeseen suunniteltu toiminnallinen opinnäytetyö käytännössä esimerkiksi useamman ohjauskerran kautta.

LÄHTEET

Ahn, S. Fedewa, A.L. 2011. The Affects of Physical Activity and Physical Fitness on Children's Achievement and Cognitive Outcomes: a Meta-analysis. Research Quarterly for Exercise and Sport; Sep 2011; 82, 3; ProQuest Education Journals. 521-535. Viitattu 14.9.2020

https://www.researchgate.net/publication/51680069_The_Effects_of_Physical_Activity_and_Physical_Fitness_on_Children's_Achievement_and_Cognitive_Outcomes/link/0c96053989501bce26000000/download

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus

Ahonen, T. Cantell, M. Rintala, P. & Viholainen, H. 2005. Teoksessa Ahonen, T. Cantell, M. Nissinen, A. & Rintala, P. 2005. Liiku ja opi-liikunnasta apua oppimisvaikeuksiin. Jyväskylä: PS-kustannus

Haapala, E. Kantomaa, M. Kujala, T. Jaakkola, T. Tammelin, T. 2017. Liikunnan ja oppimisen vuorovaikutusta kartoittamassa. Liikunta ja tiede, 54 (4), 4-9. Viitattu 8.6.2020.

https://fi-cdn.scdn1.secure.raxcdn.com/files/sites/4708/1-t-4-17_4-9_1...

Haapala, S. Välimaa, T. 2020. Teoksessa Niemitalo-Haapola, E. Haapala, S. Ukkola, S. (toim.). Lapsen kielenkehitys-vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys. Jyväskylä: PS-kustannus. 49,47, 51-52.

Halme, K. 2011 Teoksessa Nurmilaakso, M & Välimäki, A-L (toim.). Lapsi ja kieli, Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy-Yliopistopaino, 90

Huotilainen, M & Linnavalli, T. 2020. Teoksessa Niemitalo-Haapola, E. Haapala, S. Ukkola, S. (toim.). Lapsen kielenkehitys-vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys. Jyväskylä: PS-kustannus, 361-378

Iivonen, E. Kalland, M. Kannanotot ja lausunnot. Liikunnallinen elämäntapa muodostuu lapsuudessa. 2014. Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry:n www.sivut. Viitattu 3.10.2020

<https://www.mll.fi/kannanotot-ja-lausunnot/liikunnallinen-elamantapa-muodostuu-lapsuudessa/>

Jaakkola, T. 2010. Liikuntataitojen oppiminen ja taitoharjoittelu. Jyväskylä: PS-kustannus

Jaakkola, T. 2017. Teoksessa Jaakkola, T. Liukkonen, J & Sääkslahti, A. (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 159

Jaakkola, T. Kantomaa, M. Laine, K. Pyhältö, K. Syväoja, H. Tammelin, T. 2012. Liikunta ja oppiminen. Opetushallitus ja LIKES-tutkimuskeskus. Opetushallitus, Muistiot 2012:5. Helsinki. ISBN: 978-952-13-5293-5. Viitattu 4.10.2020
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/liikunta-ja-oppiminen>

Jaakkola, T. Syväoja, H. 2017. Teoksessa Jaakkola, T. Liukkonen, J & Sääkslahti, A. (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 243, 235-23
Kielitoimiston sanakirjan www.sivut.wiki. Viitattu 25.6.2020
www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/k%C3%A4site

Kokljuschkin, M. 1997. Esiopetusta liikunnan keinoin. Tampere: Kirjayhtymä Oy

Koskela, T. 2001. TPR-toiminnallinen tapa oppia kieltä. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Kostilainen, K. Partanen, E. Torppa, R & Virtala, P. 2020. Teoksessa Niemitalo-Haapola, E. Haapala, S. Ukkola, S. (toim.). Lapsen kielenkehitys-vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys. Jyväskylä: PS-kustannus, 249, 255

Lauritsalo, K & Sääkslahti, A. 2017. Teoksessa Jaakkola, T. Liukkonen, J & Sääkslahti, A. (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 510

Liikkuva koulu- ohjelman www.sivut.wiki. Viitattu 14.9.2020
<https://liikkuvakoulu.fi/tarinat/miksi-liikkuminen-t%C3%A4rke%C3%A4%C3%A4-oppimiselle>

Liukkonen, J. Jaakkola, T. 2017. Teoksessa Jaakkola, T. Liukkonen & Sääkslahti, A. (toim.). Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 130-131, 136-137.

Loyens, S. Mavilidi, M-F. Paas, F & Toumpaniari, K. 2015. Educational Psychology Review, Volume 27, Number 3. Preschool Children's Foreign Language Vocabulary Learning by Embodying Words Through Physical Activity and Gesturing. Springer Nature: 2015 ISSN 1040-726X. Viitattu 14.9.2020
<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10648-015-9316-4.pdf>

Mård-Miettinen, K., Palojärvi, A. & Palviainen, Å. n.d. Suomeksi ja Ruotsiksi. Kak-sikielistä pedagogiikkaa päiväkodissa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 13.07.2020.
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49823/978-951-39-6625-6_suomeksi_ja_ruotsiksi.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Niemi, H. Reinikka, R & Tulivuori, J. 2018. Stepping Up Finland's Global Role in Education. Ulkoministeriö. ISBN: 978-952-281-584-2
https://um.fi/documents/35732/0/UM_case_education_loppuraportti.pdf/a77c91c5-c6eb-ee2e-e38d-602ee8dd4d36

Niemitalo-Haapola, E. Haapala, S. Ukkola, S. (toim.). 2020. Lapsen kielenkehitys-vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

O'Callaghan, L. Rudd, J & Williams, J. 2019. Physical Education Pedagogies Built upon Theories of Movement Learning: How Can Environmental Constraint Be Manipulated to Improve Children's Executive Function and Self-Regulation Skills?. International Journal of Environmental Research and Public Health. Viitattu 4.10.2020.
<https://www.mdpi.com/1660-4601/16/9/1630>

Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Asiakirja. Määräykset ja ohjeet 2018:3a
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Opetushallituksen www.sivut. Viitattu 10.7.2020
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/a1-kielen-opetus-luokilla-1-2>

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja. 2016:22. Tieteelliset perusteet varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksille.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75406/OKM22.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja. 2016:21. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset 2016. Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä.
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75405/OKM21.pdf>

Pilke Kielipolun www.sivut. viitattu 04.10.2020.
<https://www.pilkepaivakodit.fi/paivakodit/pori/pilke-kielipolku/>

Pilke päiväkodit Oy:n www.sivut. viitattu 04.10.2020.
<https://www.pilkepaivakodit.fi/>

Pulli, E. 2017. Liikkua, leikkiä ja luoda- Liikuntaideoita varhaiskasvatukseen. Tallinna: Tallinna Raamatutrukikoda

Pulli, E.2001. Opi liikkuen, liiku leikkien. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Pönkkö, A & Sääkslahti, A. 2017. Teoksessa Jaakkola, T. Liukkonen, J & Sääkslahti, A. (toim.) Liikuntapedagogiikka. Jyväskylä: PS-kustannus, 494-497

Sensorisen Integraation Terapian Yhdistys ry:n www.sivut. viitattu 27.6.2020
<http://www.sity.fi/sensorinen-integraatio/normaalikehitys/>

Sääkslahti, A. 2015. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus

Tiainen, T & Välimäki, V. 2015. Lukuja liikkuen, tavuja touhuten. Jyväskylä: PS-kustannus

Tieteen termipankin www.sivut. viitattu 27.9.2020
https://tieteentemipankki.fi/wiki/Kasvatustieteet:l%C3%A4hikehityksen_vy%C3%B6hyke

L 540/2018. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu 01.06.2020
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Viljamaa, E & Yliherva, A. 2020. Teoksessa Niemitalo-Haapola, E. Haapala, S. Ukkola, S. (toim.). Lapsen kielenkehitys-vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys. Jyväskylä: PS-kustannus, 218-219

Vilka, H & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä:
Kustannusosakeyhtiö Tammi

Zimmer, R. 2001. Liikuntakasvatuksen käsikirja- Didaktis-metodisia perusteita ja
käytännön ideoita. Helsinki: LK-kirjat, Lasten keskus

Hei liikuntaleikkikorttien käyttäjä!

Englanninkieliseen kielirikasteiseen varhaiskasvatukseen tarkoitettut liikuntaleikkikortit ovat opinnäytetyöni toiminnallinen osa. Opinnäytetyössäni olen käsitellyt muun muassa lasten liikkumista ja liikunnan käyttöä toiminnallisena menetelmänä kielirikasteisessa varhaiskasvatuksessa tukemassa kielellistä kehitystä ja oppimista. Liikunta, leikki ja toiminnallisuus ovat lapselle usein mieluisimpia ja luonnollisimpia tapoja toimia ja siten myös tehokkaimpia tapoja oppia. Fyysinen aktivointi on hyvä keino saada lapsia motivoitua sekä sitoutettua toimintaan ja erityisesti korkean fyysisen aktiivisuuden aikana lasten keskittyminen, intensiivinen toiminta ja energia ovat huipussaan luoden suotuisat olosuhteet oppimiselle. Liikunnan ja toiminnallisuuden avulla voidaan havainnollistaa lapsille esimerkiksi erilaisia käsitteitä ja sanojen merkityksiä. Lapsen oppimisprosessin näkökulmasta liikuntaleikkikorttien suunnittelussa on otettu huomioon mahdollisuus liittää uutta tietoa opitun päälle ja monikanavainen opetustyyli, josta useimmat lapset hyötyvät.

Materiaalipaketti sisältää:

- liikuntaleikkikortit 24 kpl
- eläinkuvakortit
- kehonosakuvakortit

Liikuntaleikkikortit on jaoteltu karkeasti värien perusteella eri kategorioihin leikkien aihealueiden mukaan, mutta ne sisältävät teemoja ja tavoitteita myös muilta osa-alueilta. Materiaalipakettiin sisältyviä kuvakortteja voidaan käyttää monikanavaisen ohjauksen visuaalisena tukena. Leikit on suunniteltu käytettäväksi erillisinä leikkeinä esimerkiksi siirtymätilanteissa, ulkoilun aikana tai käytettäväksi osana liikuntatuokiota. Englanninkieliset sanat ja lauseet on pääosin suomennettu, jotta jokaisella kasvattajalla olisi mahdollisuus käyttää kortteja kielitaidosta huolimatta.

violetti=värit

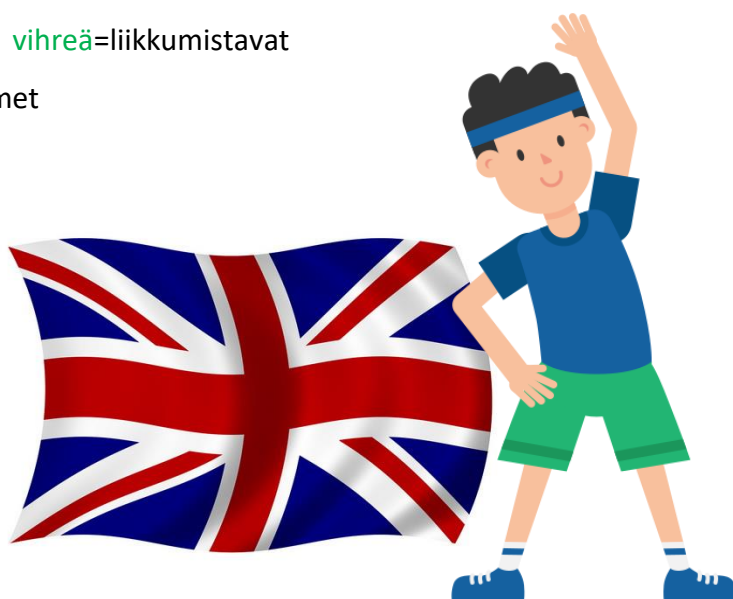
oranssi=numerot

vihreä=liikkumistavat

keltainen=kehonosat

ruskea=eläimet

Terveisin, Hanna Dziok

KUROTA TÄHTIIN

LAULU

Tavoite: laskeminen englanniksi

TOUCH THE STARS, TOUCH THE STARS,
(Kosketa tähtiä)

REACH OUT FAR AND TOUCH THE STARS. (kurotellaan kaksin käsin ylös)
(kurota kauas ja kosketa tähtiä)

ONE, TWO, THREE, FOUR, FIVE, SIX, SEVEN, EIGHT (lasketaan ääneen hyppien)
ONE, TWO, THREE, FOUR, FIVE, SIX, SEVEN, EIGHT (lasketaan ääneen hyppien)

GRAB THE STARS, GRAB THE STARS
(Nappaa tähdet)

REACH OUT HIGH AND GRAB THE STARS (kurotellaan ylös käsiä vuorotellen)
(kurota korkealle ja kosketa tähtiä)

ONE, TWO, THREE, FOUR, FIVE, SIX, SEVEN, EIGHT (lasketaan ääneen hyppien)
ONE, TWO, THREE, FOUR, FIVE, SIX, SEVEN, EIGHT (lasketaan ääneen hyppien)

THROW THE STARS, THROW THE STARS
(Heitä tähtiä)

THROW THE STARS REALLY FAR. (tehdään käsillä heittoliikkeitä)
(Heitä tähdet todella kauas)

ONE, TWO, THREE, FOUR, FIVE, SIX, SEVEN, EIGHT (lasketaan ääneen hyppien)
ONE, TWO, THREE, FOUR, FIVE, SIX, SEVEN, EIGHT (lasketaan ääneen hyppien)

© Sergio Palao / ARASAAC

VIISI PIENTÄ ANKKAA

LAULU

Tavoite: Numeroiden tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Piirrä maahan ympyrä. Vanteita levitetään ympyrän mukaisesti lapsien lukumäärän verran.

Lauletaan viisi (tai lasten lukumäärä) pientä ankkaa.

Aluksi kaikki seisovat vanteensa sisällä.

Kun laulu alkaa, lähdetään juoksemaan ympyrän ulkokehällä.

Juoksun aikana poistetaan yksi vanne.

Kun laulu etenee kohtaan: QUACK QUACK QUACK QUACK, leikkijät juoksevat vanteiden sisälle.

Ilman vannetta jäänyt menee ympyrän keskelle.

Laulun lopussa kaikki ankat lähtevät ympyrän sisältä juoksemaan siipiään heiluttaen.

FIVE LITTLE DUCKS WENT RUNNING ONE DAY,
'ROUND THE LAKE SO FAR AWAY

MOMMY DUCK SAID "QUACK, QUACK, QUACK, QUACK"
AND JUST FOUR DUCKS RAN AROUND THE LAKE.

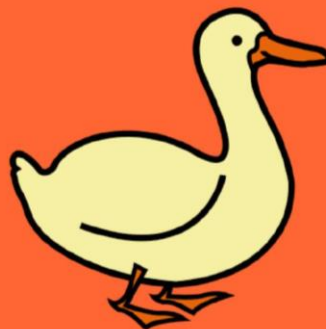
FOUR LITTLE DUCKS.....
AND JUST THREE DUCKS RAN AROUND THE LAKE

THREE LITTLE DUCKS.....
AND JUST TWO DUCKS RAN AROUND THE LAKE

TWO LITTLE DUCKS.....
AND JUST ONE DUCK RAN AROUND THE LAKE

BUT THEN THE MOMMY DUCK SAID "RUN LITTLE DUCKS!"
(puhuen/huutaen)

AND ALL THE FIVE LITTLE DUCKS RAN FAST.

1 2 3

© Sergio Palao / ARASAAC

PALLON KOPITTELU

Tavoite: Laskeminen englanniksi

Tehtävä: Seisotaan ringissä hieman etäällä toisistaan.

Kopitellaan palloa heittämällä sitä aina vieruskaverille sovittun suuntaisesti.

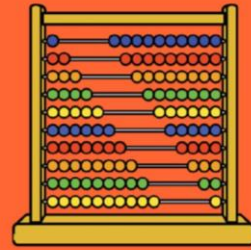
Lasketaan ääneen aina, kun pallo saadaan kiinni.

Kun pallo tippuu, aloitetaan laskeminen alusta.

Jos päästään numeroon 10, hypätään korkealle ilmaan ja huudetaan yhdessä jee.

Sovella: Leikkiä voidaan vaikeuttaa niin, että pallon voi heittää kenelle vain.

Tällöin kaikkien pitää olla koko ajan tarkkaavaisina.

© Sergio Paoz / ARASAAC

LAUTAPELI

Tavoite: Laskeminen englanniksi

Tehtävä: Tarvitset peliin suuren pehmonopan.

Rakenna suuri lautapeli rata käyttämällä reittinä erilaisia liikuntavälineitä, kuten tasapainoilualustoja, vanteita, patjoja ym.

Lapset heittävät noppaa ja etenevät silmäluvun verran reitillä.

Sanotaan yhdessä nopan silmäluku englanniksi ja lasketaan lapsen etenemisaskeleet.

Radalle laitetaan tehtävämerkkejä, jotka voivat olla esimerkiksi erivärisiä hernepusseja.

Jos pelaaja joutuu tehtävämerkin kohdalle, heittää hän noppaa ja tekee silmäluvun verran värin mukaisia liikkeitä.

Lasketaan liikkeet yhdessä englanniksi.

Peli jatkuu, kunnes kaikki pääsevät maaliin.

Esimerkkejä tehtävistä:

Vihreä hernepussi: haaraperushyppyjä

Punainen hernepussi: yhdellä jalalla hyppyjä

Keltainen hernepussi: hyppyjä kyykkyy ja ylös

Sininen hernepussi: korkeita hyppyjä

© Sergio Paoz / ARASAAC

MISSÄ ELÄIMET KULKEVAT

Tavoite: Eläinten tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Leikkialueelta valitaan kolme paikkaa joista yksi on maa, toinen meri ja kolmas taivas.

Leikin ohjaaja sanoo eläimen nimen englanniksi ja lapset luoksevat sen paikan luo, jossa on kyseisen eläimen elinympäristö (esim. kala=meri).

Käytä eläinkortteja visuaalisena tukena, kunnes eläimet ovat lapsille englanniksi tutumpia.

Ohjeistus:	a fish=kala	a shark=hai
	a whale=valas	a crab=rapu
	a starfish=meritähti	a crocodile=krokotiili
	a cat=kissa	a dog=koira
	a lion=leijona	a snake=käärme
	a mouse=hiiri	a elephant=elefantti
	a bird=lintu	a bat=lepakko
	a fly=kärpänen	a butterfly=perhonen
	a bee=mehiläinen	

Sovella: Leikkiä voidaan leikkiä myös paikallaan, jolloin esimerkiksi meri = mennään mahalle ja uidaan paikallaan, taivas = kurkotetaan korkealle/tehdään lentoliikettä ja hypitään, maa = juostaan paikallaan

© Sergio Palao / ARASAAC

MATKIVA MARAKATTI

Tavoite: Eläinten tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Lapset jaetaan pareihin.

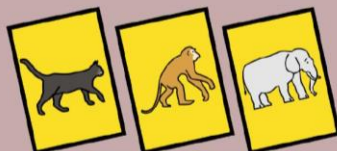
Nostetaan eläinkortti.

Leikin ohjaaja sanoo eläimen englanniksi ja toinen parista liikkuu kyseisen eläimen tavoin.

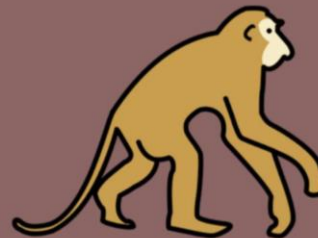
Toisen parista tehtävänä on jäljitellä liikettä.

Ohjeistus: Aluksi lapsille voi näyttää eläimen kuvan kortista.

Kun eläimet englanniksi ovat tutumpia, voidaan visuaalinen tuki jättää pois.

© Sergio Palao / ARASAAC

© Sergio Palao / ARASAAC

KARHU NUKKUU

LAULULEIKKI

BEAR IS SLEEPING BEAR IN SLEEPING IN IT'S WINTER DEN

(Karhu nukkuu karhu nukkuu talvipessässään)

WE DON'T HAVE TO WORRY - PLAYING IN SNOW FLURRY

(Meillä ei ole hätää- leikkiessämme lumituiskussa)

BEAR IS SLEEPING BEAR IS SLEEPING- BUT NOT ANYMORE!

(Karhu nukkuu karhu nukkuu- mutta ei enää!)

Tehtävä: Valitaan yksi lapsi karhuksi. Karhu menee nukkumaan piirin keskelle.

Lauletaan laulua (karhu nukkuu-sävelellä).

Kun päästään kohtaan "but not anymore" Karhu herää, muut lähtevät juoksemaan karkuun ja karhu yrittää napata muut kiinni.

Sovella: Pienissä sisätiloissa voidaan liikkua konttaamalla.

© Sergio Palao / ARASAAC

KOSKETA KEHONOSAA

Tavoite: Kehonosien tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Nostetaan pussukasta kaksi kehonosakorttia.

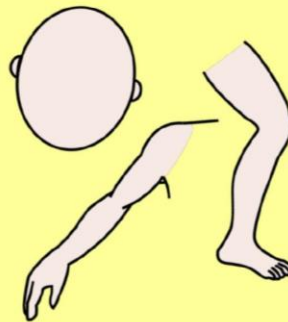
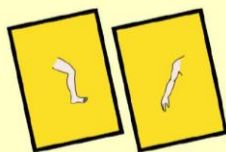
Kaikki koskettavat ensimmäisessä kortissa olevaa kehonosaa toisessa kortissa olevalla kehonosalla. (esim. kosketa nenällä polvea).

Ohjeistus: TOUCH YOUR (KORTIN 1 KEHONOSA) WITH YOUR (KORTIN 2 KEHONOSA)

Sovella: Aluksi voidaan aloittaa koskettamalla yhden kortin kehonosaa sormella.

Aikuinen voi näyttää esimerkkiä.

Vaikeustasoa voidaan nostaa niin, että kortin kuvaa ei näytetä lapsille, vaan he toimivat englanninkielisen, sanallisen ohjeen mukaan.

© Sergio Palao / ARASAAC

KIINNI LATTIASSA

Tavoite: Kehonosien tunnistaminen ja nimeäminen englanniksi

Tehtävä: Laita kuvat kehonosista pussukkaan.

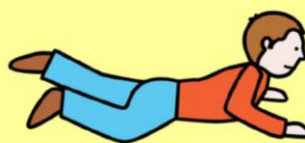
Lapset nostavat vuorotellen kuvan jostain kehonosasta.

Nimetään yhdessä kehonosa englanniksi.

Liikutaan kyseinen kehonosa kiinni lattiassa.

Voit käyttää leikissä musiikkia.

Ohjeistus: "MOVE WITH YOUR (TÄHÄN KEHONOSA) TOUCHING THE FLOOR."

© Sergio Palao / ARASAAC
© Paxtoncrafts Charitable Trust

PÄÄ, OLKAPÄÄT

LAULULEIKKI

(pää, olkapäät, peppu, polvet-sävelellä)

HEAD, SHOULDERS, KNEES AND TOES, KNEES AND TOES
(pää, olkapäät, polvet ja varpaat, polvet ja varpaat)

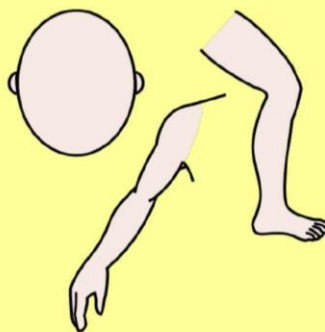
HEAD, SHOULDERS, KNEES AND TOES, KNEES AND TOES

AND EYES AND EARS AND MOUTH AND NOSE
(ja silmät ja korvat ja suu ja nenä)

HEAD, SHOULDERS, KNEES AND TOES, KNEES AND TOES

ONE MORE TIME!
(uudestaan!)

Jokaisella kerralla laulun tempo nopeutuu, kunnes lapset eivät pysy perässä.

© Sergio Palao / ARASAAC

KEHONOSAT VASTAKKAIN

Tavoite: Kehonosien tunnistaminen ja nimeäminen englanniksi

Tehtävä/Helppo: Lapset jaetaan pareihin.

Nostetaan pussukasta kehonosakortti.

Painetaan kuvan kehonosa parin kanssa vastakkain..

Ohjeistus: Nimetään yhdessä englanniksi pussista nostettu kehonosa.

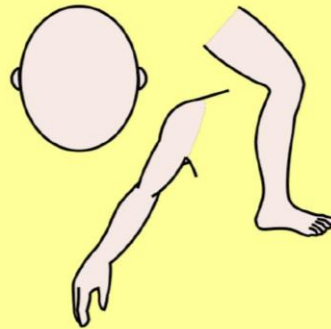
Tehtävä/vaikeampi: Nostetaan kaksi kehonosakorttia.

Kosketetaan kaverin ensimmäisessä kortissa olevaa kehonosaa kortissa 2 olevalla omalla kehonosalla.

Ohjeistus: TOUCH YOUR FRIEND'S (KORTIN 1 KEHONOSA) WITH YOUR (KORTIN 2 KEHONOSA)

Sovella: Vaikeustasoa voidaan nostaa niin, että kortin kuvaa ei näytetä lapsille, vaan he toimivat englanninkielisen, sanallisen ohjeen mukaan.

Pari voi yrittää liikkua tilassa kehonosat vastakkain.

© Sergio Palao / ARASAAC

TULKAAS PIKKU TIPUSET TÄNNE

Tavoite: Liikkumistavat englanniksi

Tehtävä: Leikin ohjaaja on kana ja lapset ovat tipuja.

Kana on toisessa päässä leikkiätilaa ja tiput seisovat rivissä leikkiätilan toisessa päässä.

Kana pyytää tipuja luokseen ja tiput kysyvät liikkumistapaa.

Kana vastaa ja tiput liikkuvat kyseisellä tavalla kanan luokse.

Kana siirtyy taas toiselle puolelle leikkiätilaa ja leikki jatkuu.

Ohjeistus:

KANA: LITTLE CHICKS LITTLE CHICKS COME TO MAMA HEN!

TIPUT: HOW!?

KANA: esim. RUN! (juoskaa)

JUMP! (hyppikää)

ROLL! (kierikää)

WALK BACKWARDS! (kävelkää takaperin)

ON TOES! (kävelkää varpailanne)

SNEAK! (hiipikää)

CRAWL! (kontatatkaa)

BIG STEPS!/SMALL STEPS! (harppokaa/töpöttäkää)

Näytä sanallisen ohjeistuksen tukena fyysinen esimerkki liikkeestä.

Sovella:

Samaa leikkiä voi leikkiä käyttämällä eläimiä liikkeen mallina. Ohjeista tällöin: "Move like +eläin".

Voit käyttää apuna eläinkortteja.

© Sergio Palao / ARASAAC

VIIKONPÄIVÄT HYPPIEN

LORU

Tavoite: Viikontäivien tunnistaminen ja nimeäminen englanniksi

Tehtävä: Lausutaan loru ja hypitään lorun ohjeiden mukaan

Ohjeistus:

ON MONDAY- I JUMP HIGH!

(hypin korkealle)

ON TUESDAY- I JUMP LOW!

(hypin matalalla tai kyykyssä)

ON WEDNESDAY- I JUMP ON MY RIGHT FOOT

(hypin oikealla jalalla)

ON THURSDAY- I JUMP ON MY LEFT FOOT

(hypin vasemmalla jalalla)

ON FRIDAY- I JUMP AND TURN AROUND

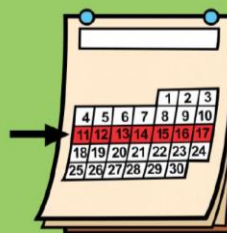
(hypin pyörien samalla)

ON SATURDAY- I DO X-JUMPS

(teen x-hyppyjä tai haaraperushyppyjä)

ON SUNDAY- I SIT DOWN AND REST

(istun alas ja lepään)

© Sergio Palao / ARASAAC

PYÖRÄRETKI

Tavoite: käsitteiden tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Lapset voivat leikkiä selinmakuulla tai penkillä istuen ja taaksepäin nojaten.

Poljetaan ilmapyörällä yhdessä.

Ohjaaja kertoo miten poljetaan ja näyttää itse esimerkkiä.

Ohjeistus:

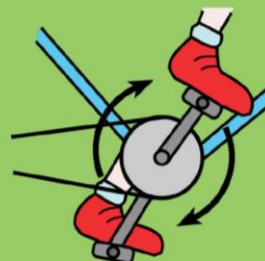
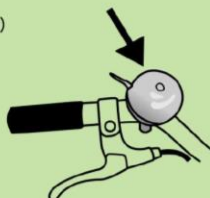
SLOW (hitaasti)

QUICK (nopeasti)

STOP (seis)

RING THE BELL (soita kelloa)

ring ring

© Sergio Palao / ARASAAC

TUNTEIDEN MUKAAN LIIKKUMINEN

Tavoite: Tunteiden tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Liikutaan musiikin tahdissa ympäri leikkutilaa.

Kun musiikki pysähtyy, leikin ohjaaja sanoo englanniksi jonkun tunteen ja tarvittaessa käyttää omaa kehoaan tai tunnekortteja havainnollistamassa tunnetta.

Musiikin jatkuessa liikutaan kyseisen tunteen kaltaisesti (esim. iloisesti, surullisesti, pelokkaasti).

Leikki jatkuu tällä tavalla.

Sovella: Lapset voivat itsekin keksiä erilaisia tunteita.

Mietitään yhdessä, mikä tuo tunne on englanniksi.

Leikkiä voidaan jatkojalostaa myös lisäämällä tunteeseen esimerkiksi joku eläin, jolloin liikutaan vaikka vihaisen kissan tavoin.

SAD: SURULLINEN

HAPPY: ILOINEN

GRUMPY: ÄREÄ

ANGRY: VIHAINEN

IN LOVE: RAKASTUNUT

EXCITED: INNOISSAAN

SCARED: PELÄSTYNYT

EMBARRASSED: NOLOSTUNUT

AMAZED: HÄMMÄSTYNYT

SHY: UJO

BRAVE: ROHKEA

TIRED: VÄSYNYT

© Sergio Pizzo / ARASAAC

TEDDY BEAR

LORU

TEDDY BEAR, TEDDY BEAR TURN AROUND!
(pyöri ympäri!)

TEDDY BEAR, TEDDY BEAR, TOUCH THE GROUND!
(kosketa maata!)

TEDDY BEAR, TEDDY BEAR, JUMP UP HIGH!
(hyppää korkealle!)

TEDDY BEAR, TEDDY BEAR, TOUCH THE SKY!
(kosketa taivasta!)

TEDDY BEAR, TEDDY BEAR, BEND DOWN LOW!
(kumarru alas!)

TEDDY BEAR, TEDDY BEAR, TOUCH YOUR TOES!
(kosketa varpaitasi!)

© Sergio Pizzo / ARASAAC

KUKA PELKÄÄ MUSTEKALAA

Tavoite: vastaaminen englanniksi

Tehtävä: Leikin ohjaaja on ensin mustekala, joka yrittää ottaa muita kiinni.

Mustekala on leikkialueen keskellä ja kiinniotettavat leikkialueen toisessa päässä.

Mustekala huutaa lällättelyhuudon ja tähän vastattuaan muut lähtevät juoksemaan leikkialueen toiseen päähän mustekalan yrittäessä ottaa kiinni.

Kiinnijääneet tulevat seuraavalla kieroksella mustekaloiksi ottamaan muita kiinni.

Leikki jatkuu, kunnes kaikki on saatu kiinni.

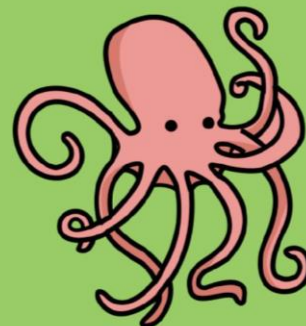
Ohjeistus:

MUSTEKALA: WHO FEARS THE OCTOPUS?
(Kuka pelkää mustekalaa)

LEIKKIJÄT: NOT ME, NOT ME!
(En minä, en minä!)

Sovella:

Jos leikkiin osallistujia on paljon, voidaan mustekalan lonkeroita kasvattaa niin, että kiinni jääneet ottavat mustekalan kädestä kiinni, ja yrittävät käsi kädessä saada muita kiinni.

© Sergio Palao / ARASAAC

JOS SUN LYSTI ON

LAULU

IF YOU'RE HAPPY AND YOU KNOW IT- STOMP YOUR FEET
(tömistele jaloilla)

IF YOU'RE HAPPY AND YOU KNOW IT-STOMP YOUR FEET

IF YOU'RE HAPPY AND YOU KNOW IT

AND YOU REALLY WANT TO SHOW IT

IF YOU'RE HAPPY AND YOU KNOW IT- STOMP YOUR FEET

IF YOU'RE HAPPY AND YOU KNOW IT- JUMP UP HIGH
(hyppää korkealle)

..... **TOUCH THE GROUND**
(kosketa maata)

..... **SHAKE YOUR BUTT**
(heiluta peppua)

..... **RUN IN PLACE**
(juokse paikallasi)

..... **DO A SQUAT**
(mene kyykkyyän ja ylös)

© Sergio Palao / ARASAAC

VÄRIT VANTEISIIN

Tavoite: Värien tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Eri värisiä esineitä (liikuntasalissa esim. liikuntavälineitä, ulkona esim. ämpäreitä) asetetaan eri puolille leikkiä aluetta.

Eri väriset vanteet asetetaan keskelle leikkiä aluetta. Leikin ohjaaja huutaa jorkun värien englanniksi.

Lapset juoksevat keräämään kyseisen värisiä esineitä saman värisen vanteen sisälle.

Leikki jatkuu tällä tavalla, kunnes kaikki värit on kerätty.

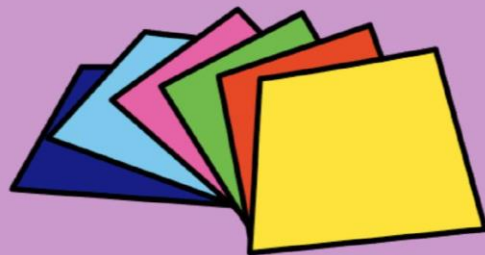
PINK-VAALEANPUNAINEN	
YELLOW-KELTAINEN	
BROWN-RUSKEA	
GREEN-VIHREÄ	
BLUE-SININEN	
BLACK-MUSTA	
VALKOINEN-WHITE	
PURPLE-VIOLETTI	
RED-PUNAINEN	
ORANGE-ORANSSI	
GREY-HARMAA	

Sovella:

Voit käyttää aluksi vain muutamaa väriä ja pikkuhiljaa lisätä värejä leikkiin.

Jos lapset eivät vielä tunne värejä englanniksi tai suomeksi, voit käyttää värikortteja suullisen ohjeistuksen tukena.

Leikkiä voidaan käyttää myös siivousleikinä esimerkiksi ulkona.

© Sergio Palao / ARASAAC

VÄREJÄ HYPELLEN

Tavoite: Värien tunnistaminen ja nimeäminen englanniksi, kielitietoisuus

Tehtävä: Värihuuhpely. Rakenna kuvan mukainen ruudukko esim. värillisistä A4-papereista.

Kiinnitä tukevasti lattiaan.

Kirjoita värien nimet tussilla tavuttaen kuvan tavalla.

Yhteen ruutuun hypätään yhdellä jalalla ja tuplaruutuun molemmilla jaloilla.

Lausukaa värit tavuttaen lapsen hypellessä.

BLACK	
PINK	
PUR	PLE
RED	
OR	ANGE
BLUE	
GREEN	
YEL	LOW
WHITE	

© Sergio Palao / ARASAAC

MAA, MERI, LAIVA

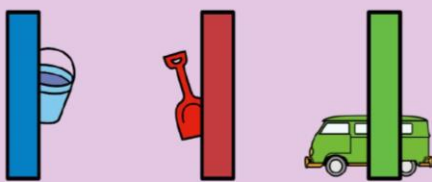
Tavoite: värien tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Leikkialueelle vedetään kolme viivaa- yksi molempiin päihin ja yksi keskelle.

Jokaisen viivan viereen asetetaan eri väriinen esine, esimerkiksi ämpäri.

Leikin ohjaaja huutaa jonkun kolmesta väristä englanniksi ja lapset juoksevat kyseisen viivan luo.

Leikkiä voidaan vaikeuttaa niin, että ohjaaja huutaa värin välillä englanniksi ja välillä suomeksi.

Sovella: Värien sijasta leikissä voi käyttää mitä tahansa muita sanoja esimerkiksi käsiteltävien aihepiirien mukaan ja ämpäreiden tilalla voi käyttää kuvakortteja tai leluja

© Sergio Palao / ARASAAC

MITÄ VÄREJÄ YLLÄSI ON?

LORU

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **BLACK** - JUMP UP HIGH!
(jos päälläsi on jotain mustaa- hyppää korkealle)

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **BLUE** - TURN AROUND
(...sinistä- pyörähdä ympäri)

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **GREEN** - STOMP YOUR FEET
(...vihreää- tömistele jaloillasi)

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **RED** - WAVE YOUR HANDS
(...punaista-heiliuta käsiäsi)

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **PINK** - LAY ON THE GROUND
(vaaleanpunaista-mene makuulle)

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **YELLOW** - DANCE WITH YOUR FELLOW
(...keltaista-tanssi kaverisi kanssa)

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **ORANGE** - RAISE A FOOT
(...oranssia-nosta jalkaasi)

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **WHITE** - TOUCH YOUR TOES
(...valkoista-kosketa varpaitasi)

IF YOU'RE WEARING SOMETHING **PURPLE** - DO YOUR THING!
(...violettiä-tee oma juttusi!)

© Sergio Palao / ARASAAC
© Paxtoncrafts Charitable Trust

KOSKETA VÄRIÄ

Tavoite: värien tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Ympäri leikkialuetta levitetään eri värisiä muotoja tai käsi/jalkalätkiä.

Laitetaan musiikkia soimaan ja lapset saavat liikkua ympäri leikkialuetta.

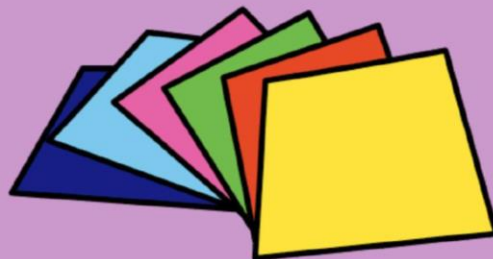
Kun musiikki pysäytetään, leikin ohjaaja sanoo jonkun värin englanniksi ja lasten täytyy koskettaa kyseisen väristä muotoa/värilätkää.

Sovella:

Samaa leikkiä voidaan käyttää myös muotojen opetteluun.

Jos tehtävää halutaan entisestään vaikeuttaa, voidaan yhdistää väri ja muoto (esim green triangle/vihreä kolmio)

kolmio:	tringle	 BLUE	 ORANGE
neliö:	square	 GREEN	 PURPLE
suorakulmio:	rectangle	 RED	
ympyrä:	circle	 YELLOW	

© Sergio Palao / ARASAAC

LEIKKIVARJO

Tavoite: Värien tunnistaminen englanniksi

Tehtävä: Leikkiin tarvitaan monta lasta.

Lapset ottavat leikkivarjosta kiinni niin, että lapsi on yhden värin kohdalla.

Useampi lapsi voi olla kuitenkin saman värin kohdalla.

Liikutetaan yhdessä leikkivarjoa ylös ja alas.

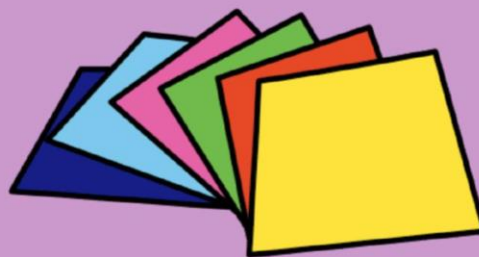
Leikin ohjaaja sanoo englanniksi jonkun värin.

Ne lapset, jotka pitävät leikkivarjosta kiinni kyseisen värin kohdalla, menevät nopeasti varjon alle.

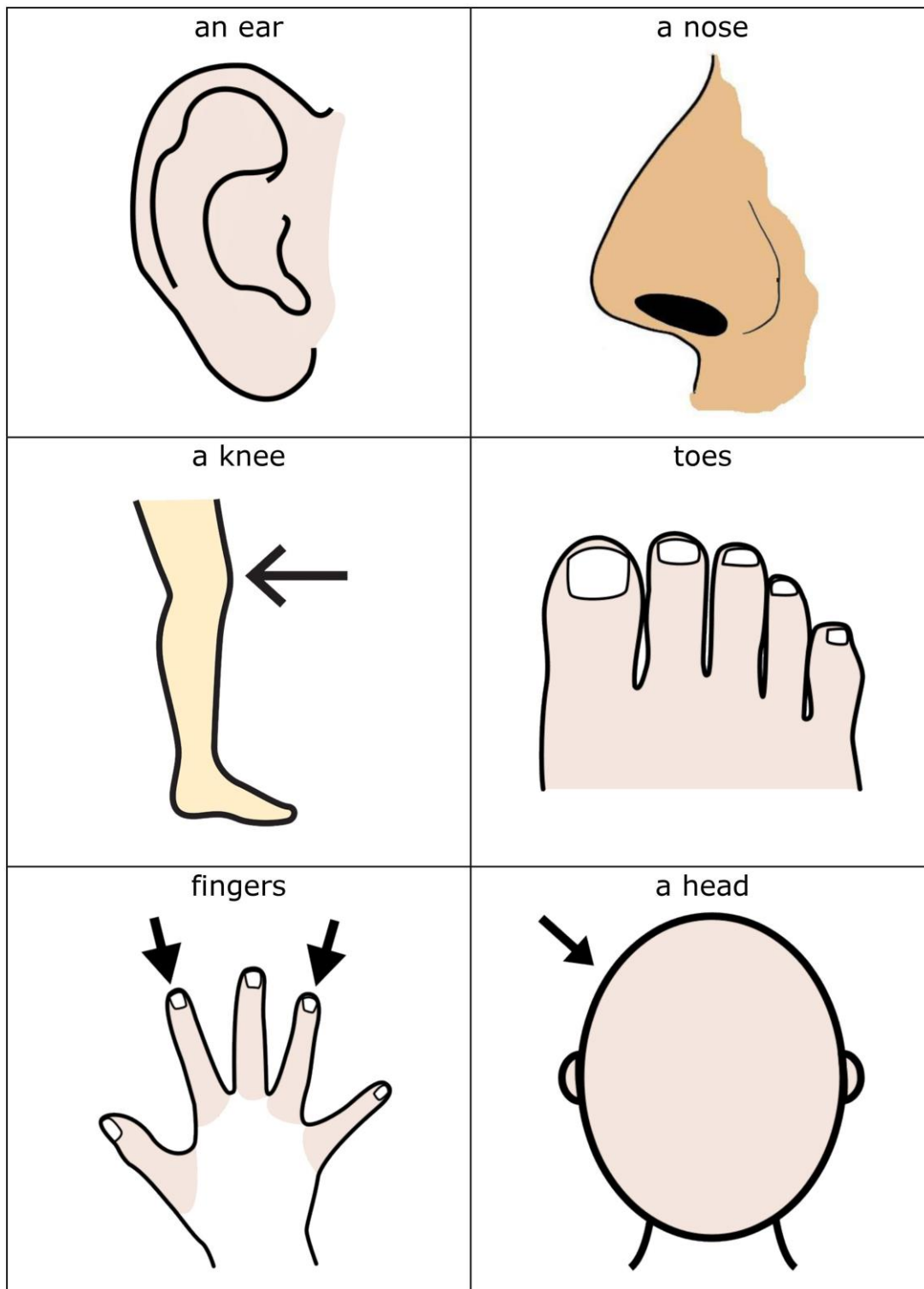
Oltuaan hetken varjon alla, lapset palaavat paikalleen ja leikki jatkuu samalla tavalla.

Ohjeistus:

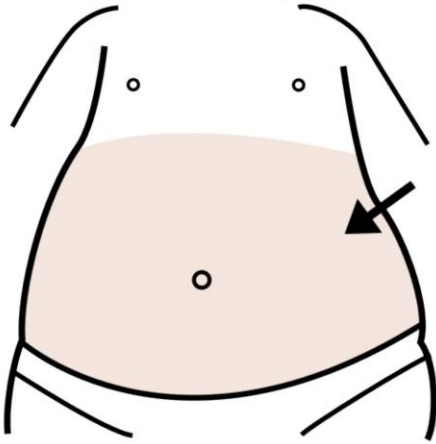
SININEN- BLUE	
VIHREÄ- GREEN	
KELTAINEN- YELLOW	
PUNAINEN - RED	

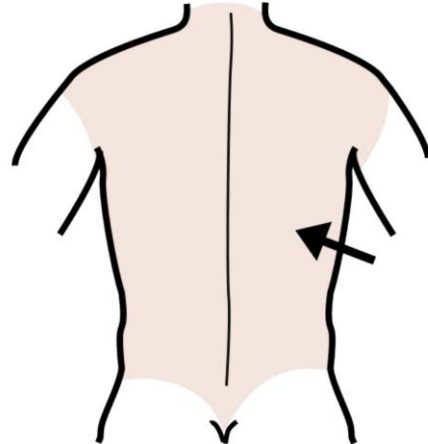
© Sergio Palao / ARASAAC

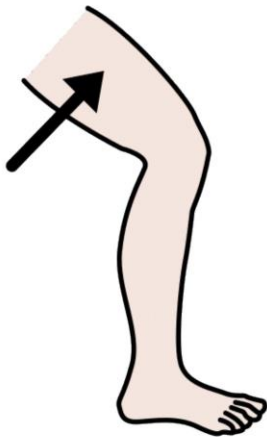
a tummy

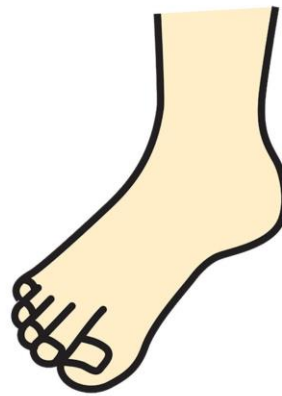
a back

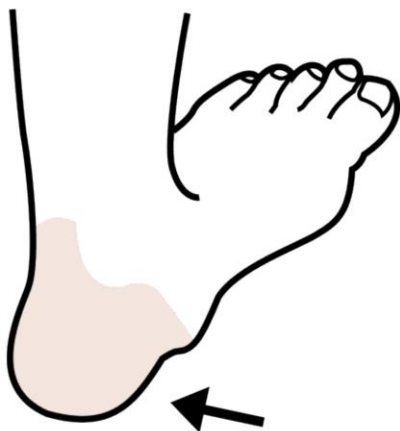
a thigh

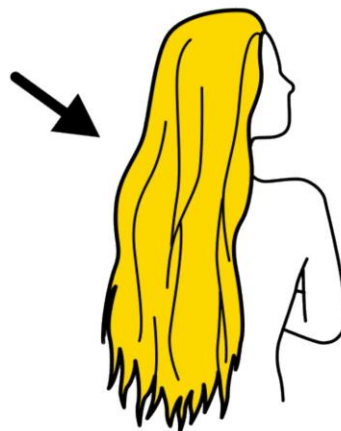
a foot

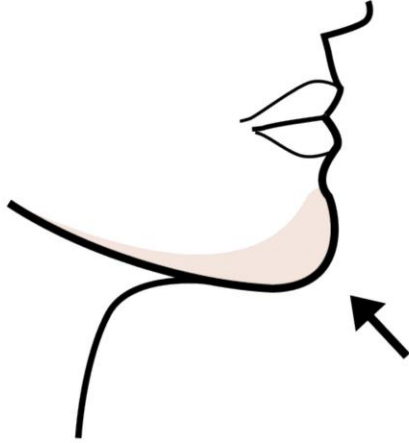
a heel

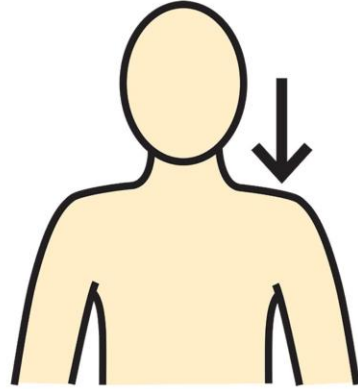
hair

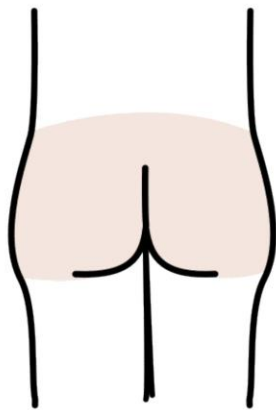
a chin

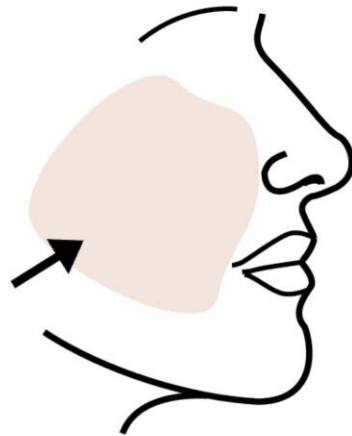
a shoulder

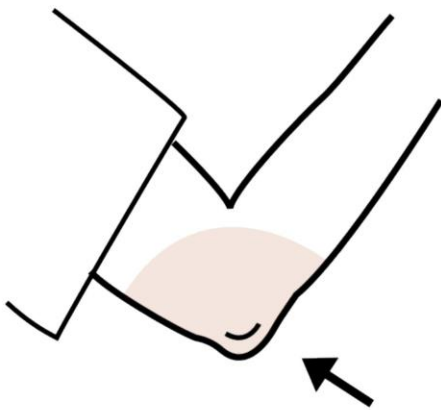
a butt

a cheek

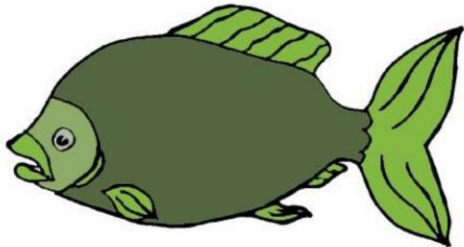
an elbow

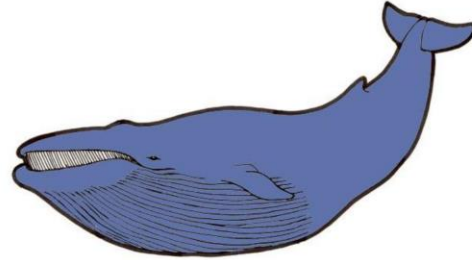
a hand

a fish

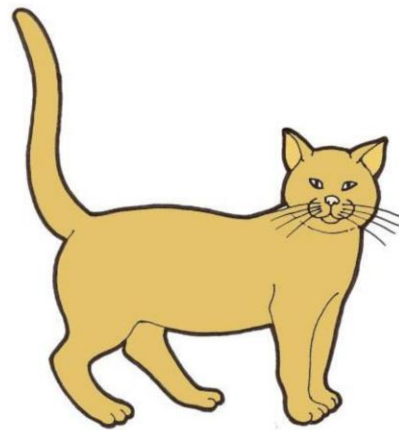
a whale

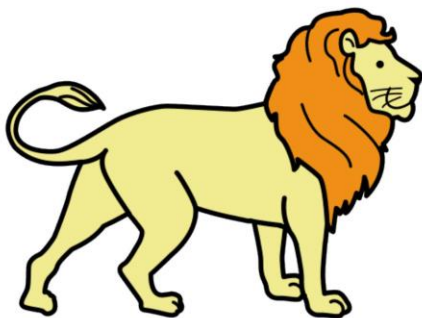
a starfish

a cat

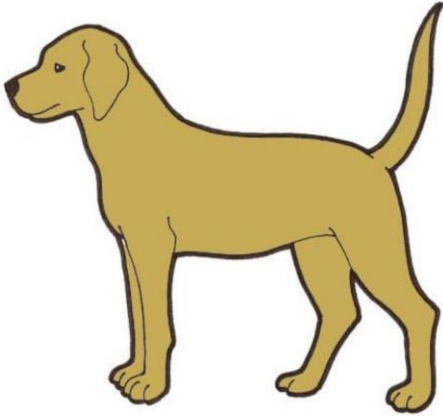
a lion

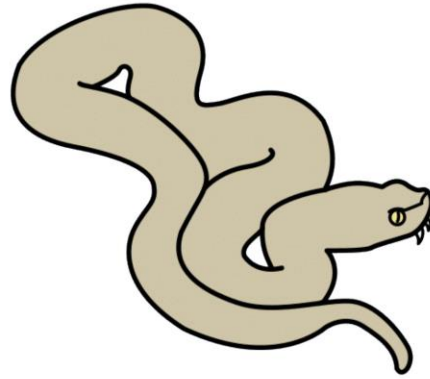
a mouse

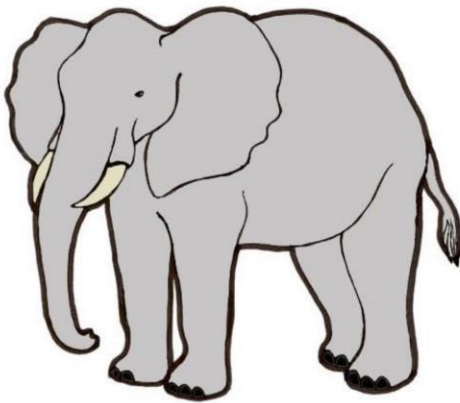
a dog

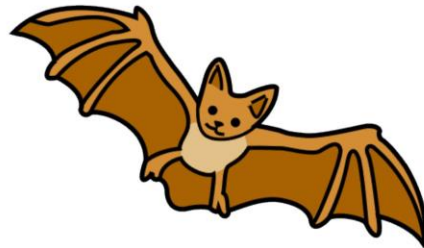
a snake

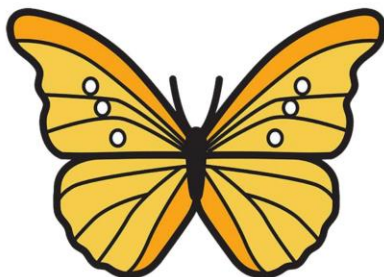
an elephant

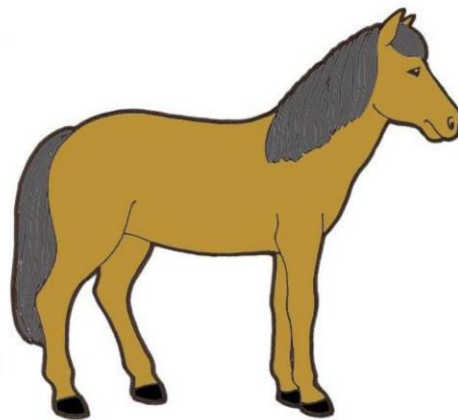
a bat

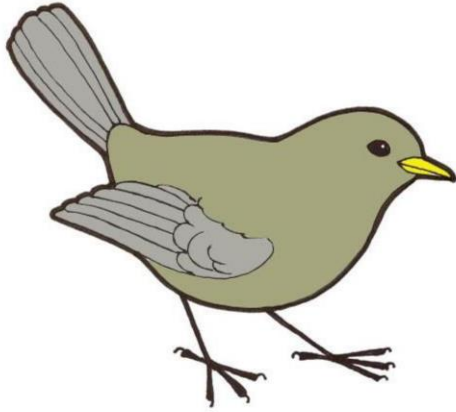
a butterfly

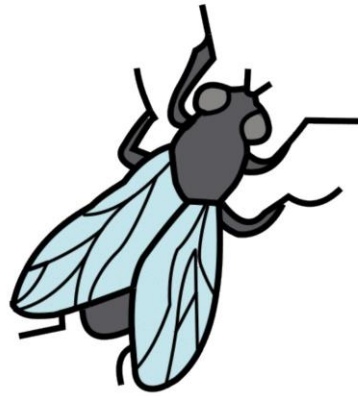
a horse

a bird

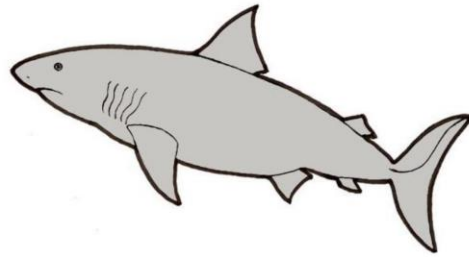
a fly

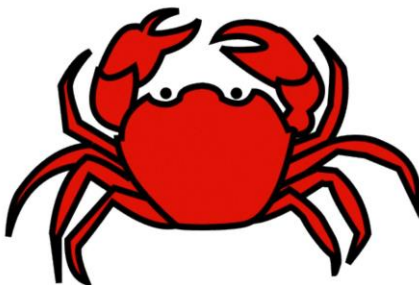
a bee

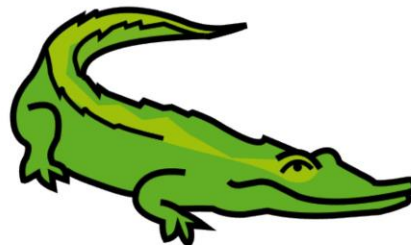
a shark

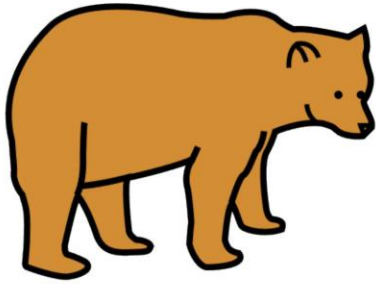
a crab

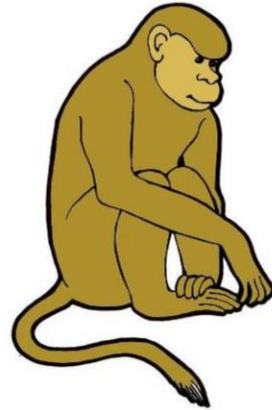
a crocodile

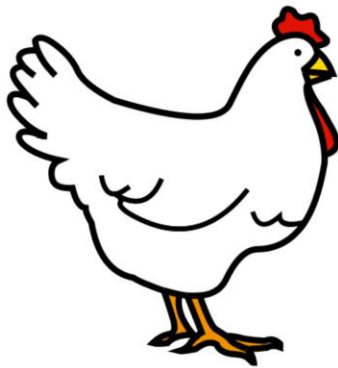
a bear

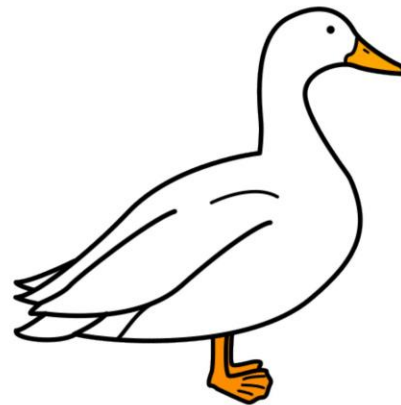
a monkey

a hen

a duck

MATERIAALIPAKETIN LÄHTEET

Hyphenatorin [www.sivut. 18.07.2020](http://www.sivut.18.07.2020)
www.hyphenator.net

Jyväskylän kaupungin peda.net-kouluverkon [www.sivut. 31.08.2020](http://www.sivut.31.08.2020)
<https://peda.net/jyvaskyla/kielisuihkutus/kjm/kaikille-kielille/pjl/liikuntaleikit>

Papunetin [www.sivut. kuvapankki. 15.09.2020](http://www.sivut.kuvapankki.15.09.2020)
<https://papunet.net/materiaalia/kuvat%C3%B6kalu>

Pulli, E.2001. Opi liikkuen, liiku leikkien. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Salo, S. 2017. Peppu irti penkistä- Yli 150 toiminnallista ideaa innostavaan oppimiseen. Jyväskylä: PS-kustannus

Tiainen, T & Välimäki, V. 2015. Lukuja liikkuen, tavuja touhuten. Jyväskylä: PS-kustannus

Twinklin [www.sivut. 30.07.2020](http://www.sivut.30.07.2020)
<https://www.twinkl.co.uk>